

فصلنامه فرهنگی پیمان

به کوشش جمعی از پژوهشگران و فرهنگ‌دوستان ارمنی و همکاری محققان و نویسندگان فارسی زبان منتشر می‌شود و هدف از انتشار آن معرفی مشترکات فرهنگی ایرانیان ارمنی و سایر ایرانیان به طور عام و شناساندن بزرگان دانش و فرهنگ ارمنی و آثار آنان به ویژه در ارتباط با فرهنگ ایران زمین و ارائه جلوه‌هایی از فرهنگ ارمنی به پژوهندگان و خوانندگان علاقه‌مند است.

۳	سرمقاله	سرمقاله
۵	گریکور نار کاتسی و فرقه های دگراندیش ارمنستان	مقاله
۳۱	معرفی زنگ دستی کلیسای ارمنی	
۵۶	چهار نسل خاندان سحاب (قسمت دوم)	
۱۰۶	کودکستان البیس فراهیان هشتادساله شد	
۱۳۹	به نام ایران، به ضرب روم (۳)	نگاهی به تاریخ
	دکتر مهدی یاراحمدی و عادل حیصمی	
	بررسی سکه های رومی ضرب شده با موضوعیت ایران	
۱۵۴	وبشاپاسار	امپرات
	آرتاک وارتانیان / ترجمه امیک الکساندری	

سرمقاله

صدویکمین شماره فصلنامه پیمان در سال ۱۴۰۳ خورشیدی انتشار یافت. اعضای وفادار هیئت تحریریه و نویسندگان فرهیخته آن، که پاداش خود را تنها در معرفی فرهنگ دو قوم کهن فارس و ارمن و آشکار ساختن مشترکات آنان می‌جویند، همانند ۲۸ سال گذشته در خلق حماسه پیمان پابرجا بوده‌اند. محتوای این شماره نیز پیش‌تر آماده انتشار بود اما این تأخیر نامطلوب و بی‌شک نامعقول حاصل انتظار در دأور برای تأمین بودجه چاپ نشریه بود. دست‌اندرکاران نشریه از هیئت‌امنا و تأمین‌کنندگان بودجه گرفته تا هیئت تحریریه و نویسندگان پیمان اگرچه نگران مشکلات مالی انتشار فصلنامه هستند از نیل به هدف اصلی این رسانه، یعنی پرتوافکندن بر اشتراکات فرهنگی دو قوم و مهم‌تر از آن مشارکت اهل فرهنگ و فرهیختگان فارسی‌زبان در نگارش مقاله‌های اختصاصی برای فصلنامه، خشنودند. دیرینگی این دو قوم، غنای فرهنگ آنان و نزدیکی جغرافیایی سرزمین‌هایشان موجب اشتراکات فراوان بین آنان شده. جملگی این عوامل بستری گسترده برای پژوهش و نگارش فراهم آورده که هر نویسنده فارسی‌زبان و ارمنی‌زبانی را به خود جلب می‌کند.

در شماره حاضر، حضور پررنگ فرقه‌های دگراندیش ارمنی در سده‌های دهم و یازدهم میلادی بررسی شده. نویسنده به تحلیل پیامدهای حاصل از خودکامگی دولتمردان و سوءاستفاده متولیان دین از مقام خود در اعمال زور بر قشر زحمتکش و تهیدست کشاورز و کارگر پرداخته و بر وجود چنین رفتارهایی در ادوار گوناگون تأکید کرده. مؤلف ظهور خداجویان واقعی را در نتیجه این رخدادهای اجتماعی طبیعی دانسته و به تفصیل به زندگی و فعالیت‌های شاخص‌ترین معلم اخلاق ارمنی پرداخته. گریگور نازکاتسی مقدس، روحانی شهیر ارمنی را نه تنها ارمینان جهان بلکه متولیان کلیسای کاتولیک (واتیکان) نیز در زمره قدیسان مسیحیت و در جمع محدود ۳۷ نفره معلم‌های کلیسا یا بالاترین مرتبه کلیسای کاتولیک قرار داده.

یکی از بخش‌های موسیقی ارمنی سازهای آیینی - مذهبی خودصدای کلیسای حواری ارمنی است. در شماره ۹۸ پیمان مقاله‌ای ارزشمند به قلم یکی از همراهان فرهیخته و همیشگی فصلنامه درباره ساز خودصدای کوچناک تقدیم خوانندگان شد. در ادامه معرفی این سازها، در شماره حاضر نیز مقاله‌ای از همین نویسنده تحت عنوان «معرفی زنگ دستی کلیسای ارمنی» داریم که به شرح یکی دیگر از سازهای فراموش‌شده کلیسای حواری ارمنی پرداخته.

پیمان معرفی سرگذشت خاندانی را که چهار نسل آن به مدت یک سده در خدمت فرهنگ ایران‌زمین بوده از وظایف خود می‌داند. آنچه خاندان سحاب و مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب در طول این سال‌ها انجام داده‌اند و همچنان، در جهت تکمیل آن گام بر می‌دارند نه تنها برای ایران و

فرهنگ آن که برای ارمنیان ایران نیز بسیار قابل تقدیر است. گفتنی است مطالب این نوشتار همراه با بخش نخست مقاله «چهار نسل خاندان سحاب، بیش از یک سده در خدمت دانش جغرافیا و نقشه‌نگاری ایران»، که در شماره ۹۵ پیمان به چاپ رسید، نخستین بار است که به‌طور کامل و بر اساس مستندات و با همفکری مدیریت کنونی مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب برای ثبت در تاریخ فرهنگ ایران تهیه شده است.

ارمنیان ایران که همواره آگاهی کاملی از اهمیت تعلیم و تربیت در مقطع پیش دبستانی داشته‌اند، از پیشگامان تأسیس مراکز پیش دبستانی در ایران بوده‌اند. شماری از بانوان ارمنی ایران مانند برسابه هوسپیان، مارگاریت هاروتونیان و بسیاری دیگر سهمی بسزا در تأسیس این نهادهای آموزشی داشته‌اند. در این شماره، در مقاله‌ای به زندگی و فعالیت‌های ارزشمند بانو البیس فراهیان پرداخته‌ایم که امروز هشتاد سال از تأسیس کودکستان تاریخی او به نام البیس فراهیان (کوشش) می‌گذرد.

در این شماره، مقاله‌ای داریم با عنوان «بررسی سکه‌های ضرب‌شده رومی با موضوعیت ایران» که به قلم یکی از همکاران فارسی‌زبان فصلنامه نوشته شده و نشانگر توجه آن گروه از خوانندگان ارزشمند فصلنامه است که از سر لطف همکاری خود را با پیمان با نگارش مقالات ادامه داده‌اند. این اشاره فرصتی را فراهم آورد تا بار دیگر از همه فرهیختگانی که آشنایی‌ای با فرهنگ دو قوم بزرگ فارس و ارمن و دلبستگی‌ای به آن و دستی بر قلم دارند دعوت کنیم تا به جمع نویسندگان پیمان بپیوندند.

ارمنیان نخجوان (ناخ ایچوان)^۱ از بیش از ده سده پیش از میلاد مسیح ساکنان بومی این خطه بوده‌اند. نخجوان، که در جنوب غربی جمهوری ارمنستان واقع شده، دارای ۱۶۳ کیلومتر مرز با استان آذربایجان غربی است. خاک این سرزمین آباواجدادی ارمنیان، که در پایان جنگ جهانی اول متعلق به جمهوری ارمنستان تشخیص داده شد، از ۱۹۲۰ تا ۱۹۹۱ م چندین بار بین قدرت‌های منطقه، یعنی عثمانی در حال افول و اتحاد جماهیر شوروی در حال شکوفایی دست به دست شد و در نهایت، در پی فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، با نام جمهوری خودمختار نخجوان به‌طور رسمی به جمهوری آذربایجان کنونی سپرده شد. دولتمردان عثمانی، ترکیه و جمهوری آذربایجان طی هفتاد سال و نیز، بعد از ۱۹۹۱ م به پاک‌سازی نژادی و انهدام فرهنگی نخجوان پرداختند و کلیساها، بناهای تاریخی، گورستان‌ها و هر آنچه را که نشانی از بومیان ارمنی داشت با خاک یکسان کردند اما غاصبان قادر به نابودی خاطرات نهفته در کوه و دشت و هر قطعه سنگ نخجوان نبودند و رسانه‌های ارمنی هر از گاهی به قطعات زیبایی از خاطرات بازماندگان ارمنیان نخجوان و فرزندان آنان مزین می‌شوند. ویشاپاسار به معنی کوهستان اژدها، بخشی از خاطرات یکی از ارمنیان اهل نخجوان است که ترجمه آن را در این شماره از پیمان می‌خوانیم. ■

۱. Nakhijevan، به معنی نخستین منزلگاه

چهار نسل خاندان سحاب بیش از یک سده در خدمت دانش جغرافیا و نقشه‌نگاری ایران (قسمت دوم)*

رافی آراکلیانس

جغرافیا موضوعی زمینی
و دانشی آسمانیست

اشاره

شرح سرگذشت حماسه‌گون خاندانی که یک سده از عمر خود و بیش از آن را به حفظ ارزش‌های علمی و فرهنگی ایران و ایرانیان و شناساندن آن به جهانیان سپرده، در فضای محدود یک شماره از فصلنامهٔ پیمان نمی‌گنجید و از این رو بخشی از آن را در پیمان شمارهٔ ۹۵ به آغازگر این حماسه یعنی، شادروان ابوالقاسم سحاب و فعالیت زنده‌یاد استاد عباس سحاب اختصاص دادیم و در این قسمت دوم و پایانی به شرح ساختار نهاد مولود آن دو بزرگوار، یعنی مؤسسهٔ جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، شرح حال مهندس محمد رضا سحاب، وارث میراث پرارزش مؤسسه و زندگی فرهنگی او پرداخته‌ایم.

شهرت جهانی محمد رضا سحاب، اشراف او بر موقعیت جغرافیایی همسایگان و مرزهای مشترک ایران با آنها و از این بین طولانی‌ترین آنها یعنی خلیج فارس به طول ۹۰۰ و کوتاه‌ترین آنها، یعنی مرز جمهوری ارمنستان به طول ۴۰ کیلومتر، ما را بر آن داشت که با معرفی این دانشمند برجسته به جامعهٔ ایرانیان ارمنی، که ارزش آن مسافت سوق‌الجیشی را به خوبی می‌دانند و بازتاب دادن هر چه بیشتر دانش او نزد خوانندگان پیمان، دین خود را نسبت به این خاندان شریف ادا کنیم.

لازم به ذکر است که بخشی از این مقاله، که به شرح دست‌آوردهای پر بار مؤسسه در نیم قرن اخیر، شامل گزارش همایش‌های علمی، مقالات، مصاحبه‌ها، سخنرانی‌ها، مراسم بزرگداشت، نمایشگاه‌ها و تقدیرنامه‌ها و جوایز و غیره به قلم خود استاد تعلق دارد.

* قسمت نخست این مقاله در شمارهٔ ۹۵ فصلنامهٔ پیمان به چاپ رسیده است. رافی آراکلیانس، «چهار نسل خاندان سحاب بیش از یک سده در خدمت دانش جغرافیا و نقشه‌نگاری ایران»، پیمان، ش ۹۵ (بهار ۱۴۰۰): ۱۰۶ تا ۱۴۲.

یکی از قدیمی‌ترین نقشه‌های خلیج فارس

در نقشه‌های قدیمی، در نقشه‌ای از جهان یا نیم کره‌ای که خاستگاه قوم ما در آن است، در نقشه‌ای از موطن خود، شهر و کوچه پس کوچه‌های اقامتگاه خود یا در نقشه‌ای که آرامستانی را نشانه گرفته که پدران ما در آن خفته‌اند، در نقشه‌ای قدیمی که حماسه‌هایی را در خود جای داده، در نقشه‌ای که تصویری واقعی از فضای ناشناخته راه شیری را در مقابل دیدگان دانش‌پژوهان قرار داده، در آنی که می‌توان با آن تاروپود وجود انسان را درنوردید، در نقشه‌ای که به تصحیح انحرافات سیاسی پرداخته و یا در نقشه‌ای که ... ، ناخودآگاه در جست‌وجوی نشانی از هویت، شخصیت یا اشاره‌ای به موضع جغرافیایی مکان سکونت خود هستیم. این نه از روی خودخواهی است و نه از پی جاه‌طلبی، بلکه در خواستی است خصوصی از یک نقشه، یک دوست صادق و بی ادعا و محل امید برای دریافت پاسخی که بازتاب درستی را از چندوچون وجودمان در خود نهفته دارد. نقشه‌ها دوستان بی‌منت ما هستند و خانه آنها پناهگاه رؤ‌بهایمان. این چنین منبعی است خانه اطلاعات سحاب که هزاران دوست با چهره نقشه، کتاب و سند، دنیایی از اطلاعات را یکجا به ما عرضه داشته. این چنین است خانه جغرافیایی و نقشه‌نگاری سحاب که ما حاصل مرارت فرهنگی دودمان سحاب را در طبق اخلاص به ایرانیان پیشکش کرده است.

قلب این محفل صمیمی در قلب تهران می‌تپد، در ساختمانی سه طبقه در نزدیکی دروازه دولت، یکی از دروازه‌های تهران قدیم و در مکانی نه‌چندان دور از پیچ شمیران. این محفل گنجینه‌ای است ۸۸ ساله که هر گوشه‌اش نشانی دارد از بنیان آن، استاد ابوالقاسم سحاب و استاد عباس سحاب و حامیان امروزی آن، استاد محمد رضا سحاب و فرزندان فرهیخته‌اش. ابوالقاسم سحاب و فرزندش، عباس، تنها دو سال پس از افتتاح اولین دانشگاه ایران در ۱۳۱۳ش با اشراف به نیاز ذاتی انسان و شناخت خلأ اطلاعات جغرافیایی در ایران با رویکردی متهورانه در کورسوی فضای ایران آن روز، مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب را بنیان نهادند و ارزش نقشه‌ها و طریق پردازش اطلاعات اسناد را به جوامع ایرانی نشان دادند.

مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب

لوگوی مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب

نخستین مؤسسه جغرافیایی و نقشه‌نگاری در ایران و منطقه خاورمیانه در ۱۳۱۵ خورشیدی به همت استاد فقید ابوالقاسم سحاب و با همکاری فرزندش، زنده یاد مهندس عباس سحاب، بنیان نهاده شد.

انتشار انواع نقشه، کره، اطلس و دیگر انتشارات جغرافیایی برای نخستین بار در ایران حاصل کوشش پایه‌گذاران این مؤسسه بوده و از همین رو، می‌توان گفت که مؤسسه سحاب، مهم‌ترین نقش رادر بالابردن سطح دانش جغرافیادر کشور و شناسایی جغرافیای ایران در جهان داشته‌است. در پاسخ به نیازهای فزاینده جامعه به نقشه، اطلس و دیگر نشریات جغرافیایی و همچنین، آگاهی در زمینه دانش جغرافیا و اطلاعات مرتبط، به ویژه در دوران ناآرامی‌های سیاسی در سرتاسر جهان، این مؤسسه نقشی استثنایی ایفا کرده‌است.

مؤسسه سحاب با شماری از بنیادهای جغرافیایی نامدار و معتبر جهان همکاری‌های نزدیک داشته که از آن میان باید به تهیه و تولید نقشه‌هایی به زبان‌های انگلیسی، فرانسوی، آلمانی،

عربی و همچنین، ترجمه و انتشار چهار نقشه به زبان ژاپنی از راه‌ها، خصوصیات دامپروری و کشاورزی، راهنمای مردم‌شناسی و مختصات حیات وحش (جانوری) ایران با همکاری مؤسسه تیکو کو شوین^۱ در ژاپن اشاره کرد.

مؤسسه سحاب به پشتوانه سال‌ها اندوخته علمی و عملی و همچنین، یاری جستن از چهره‌های معتبر دانشگاهی تاکنون توانسته انواع نقشه‌ها و اطلس‌ها را به زبان‌های زنده دنیا منتشر سازد. شمار کتاب‌ها و نقشه‌های طراحی، چاپ و منتشر شده بیش از هزار و هفتصد اثر است. برخی دیگر از نشریات مؤسسه، مانند نگاره‌های تشریحی و اطلس‌های آموزشی بارها تجدید نظر، تکمیل و بازچاپ شده‌اند.

بیش از هشت دهه فعالیت پیوسته و پیگیر با چاپ و انتشار بیش از سه هزار عنوان تولیدات فرهنگی، مشارکت فعال و چشمگیر در همایش‌های بین‌المللی نظیر همایش‌های نقشه‌نگاری در بوداپست، پرت (استرالیا)، بن (آلمان)، لندن، مکزیکوسیتی و دریافت تقدیرنامه‌های گوناگون به منظور ارائه نقشه‌های چاپ ایران با کیفیت عالی؛ تهیه و طراحی کره جغرافیایی جهان اسلام برای نخستین بار در جهان، طراحی و ترسیم نقشه‌های برجسته‌نمای ایران، تهران-شمال و استان‌های آذربایجان، اردبیل و صدها ابتکار دیگر موجب شده تا مؤسسه سحاب نام دیرآشنای جغرافیای ایران باشد.

مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، خیابان سمیه، تهران

محمد رضا سحاب

مؤسسه جغرافیایی و کار توگرافی سحاب در ادامه تلاش‌های زنده‌یاد استاد عباس سحاب در راستای مبارزه با اسامی ساختگی و مجعول برای خلیج فارس مدارک و مستندات متقنی را که طی طول حیات پرثمر استاد جمع‌آوری شده بود، در سه جلد اطلس به زبان‌های فارسی، انگلیسی، فرانسه و عربی در سال‌های دهه ۴۰ تا ۷۰ خورشیدی چاپ و منتشر کرد. مؤسسه و مدیر فعلی آن، محمد رضا سحاب، طی نیم‌سده اخیر در پاسخ به نیاز هر ایرانی اصیل و احترام به عطش جهانی در مقابله با تحریف واقعیات، کوششی مثال‌زدنی در اثبات اصالت نام خلیج فارس و حقانیت تاریخی ایران انجام داده است. مجموعه جدید خلیج فارس مؤسسه مشتمل بر یک جلد کتاب دوزبانه فارسی و انگلیسی تحت عنوان خلیج فارس در نقشه‌های کهن و کتاب دو جلدی خلیج فارس: اطلس نقشه‌های کهن و تاریخی (۳۰۰۰ پیش از میلاد تا ۲۰۰۰ میلادی)^۱، در چهاردهمین دوره جهانی کتاب، در ۲۰۰۶م، مقام کتاب برگزیده سال را در بخش مطالعات ایرانی بخش خارجی به خود اختصاص داد و جایزه کتاب سال را نیز دریافت کرد.

نشریات مؤسسه طیف بسیار وسیعی را از نقشه گرفته تا کتاب و سند در بر می‌گیرد. از این رو، باید این مؤسسه را نهادی با محوریت ادب و فرهنگ مکتوب دانست.

پیش‌کسوتان خاندان سحاب بنیان این نهاد را ۸۸ سال پیش با سندی از راسته نقشه و نمودی از جغرافیا پی نهادند و از آن پس رهروان فرهیخته خاندان، نسل سوم و چهارم، با باوری کامل به نقش راهبردی نقشه و نقشه‌نگاری در زندگی انسان و باشتابی فزاینده به تألیف اسناد از هر نوع پرداختند. حاصل این تداوم و تلاش گنجینه‌ای است از اسناد که بر خلاف ذات گنجینه‌ها، چشمه‌ای است پرآب برای رفع عطش دانش‌پژوهان.

محمد رضا سحاب امر خطیر حفظ ارزش‌هایی را که از بزرگان خاندان به‌جا مانده بود پذیرا شد. این پرچمدار نسل سوم خاندان سحاب در مکتب پدر آموخته بود که پیش از اینکه نقشه‌نگاری و چاپ نقشه و اسناد مرتبط از جمله صنایع قلمداد شود می‌باید آن راهزن نابی دانست که ارزش‌هایی معنوی را در تار و پود روح انسان نهادینه کرده. محمد رضا در محضر پدران به این باور رسیده بود که آدمیزاد از لحظه شناخت خود به دنبال شناسایی مختصات محیط، ابعاد فضای مختص به خود، ماهیت نزدیکان و نوع برخورد همسایگان با خود است.

محمد رضا در فروردین ۱۳۲۷ش در تهران در منزل پدر بزرگش، ابوالقاسم سحاب، واقع در خیابان عین‌الدوله (ایران کنونی)، کوچه معزالدوله متولد شد. جوهر وجود عدالت‌خواه مادر، بدیعه

1. Persian Gulf: Atlas of Old and Historical Maps 3000 BC - 2000 AD

خطیبی، فرزند اقبال الممالک، از وکلای مجلس شورای ملی در صدر مشروطه و ذات دانش‌پرور پدر، عباس سحاب، که هنر نقشه‌نگاری را به ایران آورد، شالوده وجود محمدرضا بود. این نماینده نسل سوم خاندان سحاب تا ۱۳۶۷ ش معاونت مؤسسه را بر عهده داشت و از آن سال تا کنون، به‌عنوان مدیر عامل و رئیس هیئت مدیره مؤسسه جغرافیایی و کار توگرافی سحاب مشغول به کار بوده است.

وی هیچ‌گاه پذیرای سمت‌های اجرایی در بخش دولتی نبوده و توان و عمر خود را برای توسعه و تداوم فعالیت‌های فرهنگی مؤسسه سحاب به کار گرفته است. او که در ۸ سالگی مجذوب هنر پدر شد، این چنین از اوان زندگی و دوران شکوفایی خود یاد می‌کند:

«محل زندگی خانواده ما و محل استقرار مؤسسه جغرافیایی سحاب در حقیقت یک ساختمان مسکونی سه اتاقه واقع در پلاک ۴۸، کوچه سرهنگ فرح، خیابان جابری در شرق تهران بود که به‌همت و تلاش مرحوم مادرم در سال ۱۳۳۰ ش در زمینی به مساحت ۱۲۰ متر در یک طبقه ساخته شد. وضعیت کار به این صورت بود که صبح‌ها اتاق بزرگ منزل محل کار پدر و هم‌کارانش بود و شب‌ها، محل درس خواندن و خواب و استراحت ما. چند سال بعد، با قرض بانکی طبقه دومی نیز بر روی این ساختمان ساخته شد و محل مؤسسه به طبقه بالا منتقل شد و منزل در طبقه پایین قرار گرفت.

عصرها، که از مدرسه به‌خانه می‌آمدیم، اوایل برای فضولی و ارضای حس کنجکاوی و بعدها، به‌تدریج با کار پدر و همکارانش آشنا می‌شدیم. آن زمان، نقشه‌هایی را که ترسیم می‌کردند برای تکثیر ابتدا با کپی اوزالیدی و بعدها، با چاپ افست، که از نظر قطع نقشه نیز محدودیت داشت، به‌صورت سیاه و سفید چاپ می‌کردند. این نقشه‌ها برای عرضه به کتاب‌فروشی‌ها و دیگران می‌بایست با دست رنگ‌آمیزی می‌شد. بعدها، برای زیبایی و عرضه بهتر جلدهایی نیز برای هر یک از نقشه‌ها چاپ شد. در نتیجه، علاوه بر ترسیم و تکثیر نقشه‌ها، کار دیگری برای چند نفر ایجاد شد. گروهی نقشه‌ها را دستی رنگ می‌کردند و گروهی دیگر آنها را به‌اندازه جلد و با روشی خاص تا می‌کردند و در جوف جلد‌ها می‌چسبانند. اولین کار من در مؤسسه 'تا کردن' نقشه‌ها و 'جلد کردن' آنها بود».

اشتیاق به یادگیری، اصرار در ورود به دنیای سحرآمیز نقشه‌ها و همراهی بی‌شائبه پدر محمدرضای نوجوان را در زمانی کوتاه از تا کردن نقشه‌ها، به رنگ‌آمیزی، ترسیم دستی، مدیریت روند نقشه‌نگاری و ... رهنمون شد. او از روزهای پایانی دوران تحصیلات ابتدایی و آخرین ساعات کلاس چهارم دبستان این چنین یاد می‌کند:

محمد رضا سحاب،

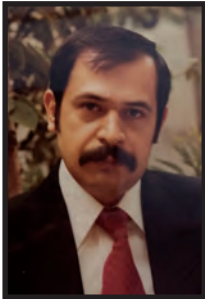
دانش آموز دبستان بوعلی

«درست به خاطر دارم، در خرداد ماه سال ۱۳۳۷ش، که کلاس چهارم ابتدایی را تمام کرده بودم و می‌بایست به مدرسه دیگری می‌رفتم، برای خداحافظی و تشکر از مدیر دبستان بوعلی، با همکلاسی‌ها قرار گذاشتیم که هریک از ما در جلسه خداحافظی هدیه‌ای برای تشکر به ایشان تقدیم کنیم. چند نفری از بچه‌ها با گرفتن پولی از والدین خود هدیه‌ای خریدند و من و برادرم نیز برای خرید هدیه از پدر کمک خواستیم. پدرم گفت بهتر این است که هر کدام نقشه‌ای را رنگ آمیزی کنید و زمینه جلد آن را هم که طرح تذهیب داشت با قلم هاشور و مرکب رنگی تزیین کنید و در جلسه خداحافظی آن را به خانم مدیر خود تقدیم کنید. کار را با زحمت زیاد و بی‌خوابی و کار تا پایان شب به نتیجه رساندیم. مثل روز روشن چهره خندان خانم روحانی رفتار، مدیر مدرسه، را به خاطر دارم که ارزشی خاص برای آن یادبود خداحافظی ما قائل شده بود.»

سال‌های آخر تحصیل در دوره دبستان تا دریافت تصدیق کلاس ششم، با فراگیری فنون گوناگون مرتبط با جغرافیا مانند نقشه‌نگاری و لیتوگرافی همراه بود. محمد رضا تمام اوقات فراغت خود را تا ورود به دبیرستان در محضر و کارگاه پدر می‌گذراند. با آغاز سال تحصیلی، محمد رضا نیز در مهر ۱۳۳۹ش دوره دبیرستان را شروع کرد. او سیکل اول را در دبیرستان ژاله و سیکل دوم را در دبیرستان بوعلی سینا گذراند. وسواس در انتخاب دبیرستان مطلوب در نهایت منجر به گزینة دبیرستان بوعلی سینا شده بود. محمد رضا شهادت می‌دهد که راه زندگی را در محضر استادان خوب و محیط استثنایی دبیرستان بوعلی سینا فرا گرفته است. وزارت آموزش و پرورش بنابر دلایلی، شاید هم پیروی مدیران متجدد از مکتب آموزشی مونتسوری، شرط سنی ثبت نام از دانش‌آموزان و حضور سر کلاس‌ها را برداشته و محیط کلاس را نه تنها به محل تدریس دانش بلکه به مکانی برای کسب تجربه، فراگیری راه و رسم زندگی و درک محسنات همگامی با اجتماع تبدیل کرده بود. ایام حضور در این مکان آموزشی استثنایی و رفتار معلمان دلسوز آن برای همیشه در ذهن محمد رضای نوجوان ثبت شد. از همین روست که محمد رضا سحاب اینک هم، پس از گذشت بیش از نیم قرن، هرگاه که گذرش به بهشت زهرا می‌افتد برای شادروان دکتر حسینعلی ممتحن استاد تاریخ، که در قطعه مشاهیر و هنرمندان آرمیده است، فاتحه‌ای می‌خواند.

وی از سال ۱۳۳۹ش، هم‌زمان با آغاز تحصیل در دوره متوسطه، به صورت نیمه‌وقت در مؤسسه جغرافیایی و کار توگرافی سحاب مشغول به کار و آموختن نقشه‌نگاری (کار توگرافی) شد. به طوری که در هجده سالگی توانست با کمک پدر و استادش نقشه‌های جغرافیایی ترسیم و در

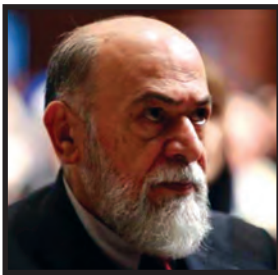
رشته برجسته‌نمایی (استومپاژ) نقشه‌ها، تخصص پیدا کند. در طول نیم قرن گذشته، کار و تلاش وی تنها مصروف پیشرفت علمی و فنی مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب شده و حاصل آن نیز آثار متعددی است که به صورت نقشه، اطلس، کتاب و وسایل آموزشی جغرافیا در طول سال‌ها چاپ و منتشر شده است.

محمد رضا سحاب
دانشجوی دانشگاه ملی

محمد رضا در فاصله ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۱ ش، پس از تکمیل تحصیلات دبیرستانی و قبولی در امتحانات ورودی دانشگاه تهران و مدرسه عالی پارس، به دلیل مسئولیت در بخش کارتوگرافی مؤسسه، با شرکت در دوره شبانه دانشگاه ملی (شهید بهشتی کنونی) موفق به اخذ مدرک کارشناسی در رشته زبان و ادبیات انگلیسی و فرانسه شد. او به موازات انجام خدمت وظیفه در اداره مرزبانی ژاندارمری و اتمام دوره حقوق قضایی در دانشکده افسری، با ادامه فعالیت در بخش کارتوگرافی و انجام امور اداری، عمده وقت و توان خود را به مؤسسه سحاب اختصاص داد. فراگیری دانش

برجسته‌نمایی و نمایش پستی و بلندی‌ها (استومپاژ) و به روز رسانی دانش خود همپا با تحولات امور نقشه‌نگاری، لیتوگرافی و چاپ نقشه در محضر پدر پاسخ‌گوی عطش هنری و عشق محمد رضا به دانش جغرافیا بود. شرکت در امور اداری نظیر سرپرستی بخش کارتوگرافی و لیتوگرافی مؤسسه سحاب، سرپرستی امور مالی و اداری و مدیریت بخش روابط بین‌المللی مؤسسه، شرکت در مجامعی چون کنگره جهانی و کنفرانس انجمن بین‌المللی کارتوگرافی آی سی ای (ICA) در تهران به اتفاق استاد عباس سحاب، مدیریت امور اجرایی دومین نمایشگاه بین‌المللی جغرافیایی (۱۳۵۱ ش، دانشگاه ملی سابق) و تأسیس شرکت چاپ سحاب و مؤسسه بازرگانی سحاب از جمله فعالیت‌های محمد رضا سحاب در این برهه از زمان بود.

محمد رضا سحاب، رئیس هیئت مدیره
مؤسسه جغرافیایی سحاب

همکاری علمی و فنی محمد رضا سحاب از سال ۱۳۵۱ تا ۱۳۸۰ ش، با مؤسسات معتبر کارتوگرافی بین‌المللی مانند گئورگ وسترنمن، کارل ونشو و کارتوگرافی هوبر در آلمان و گذراندن دوره‌های تخصصی فنی موجب بالا بردن توان علمی و فنی و کیفیت روش‌های نقشه‌نگاری در ایران شد. کوشش و جدیت او در ۱۳۶۴ ش به ثمر نشست و هم‌زمان با رواج استفاده از فنون رایانه‌ای در نقشه‌نگاری در

جهان، مؤسسه سحاب نیز در مقام نخستین نهاد ایرانی توانست در ارتقای فناوری نقشه‌نگاری نوین در ایران سهمی عمده داشته باشد. این همکاری و روابط علمی با مؤسسات جغرافیایی و کارتوگرافی و مراکز دانشگاهی جهان به‌ویژه اروپایی تا کنون نیز ادامه یافته است. انتشارات مؤسسه سحاب از نقشه و نگاره تا کتاب و پوسته‌های علمی، طیف بسیار وسیعی را در بر می‌گیرد.

محمد رضا سحاب و کتاب‌ها، اطلس‌ها و دیگر انتشارات مؤسسه جغرافیایی سحاب
فهرست آثار دو دهه خورشیدی اخیر شامل تألیف و تدوین و کارتوگرافی و چاپ مهم‌ترین آثار این دوره به شرح زیر است:

- اطلس تهران، به مقیاس ۱:۱۶۰۰۰، ۱:۱۳۸۰ ش

- کتاب خلیج فارس: اطلس نقشه‌های کهن و تاریخی (۳۰۰۰ پیش از میلاد تا ۲۰۰۰ میلادی)،

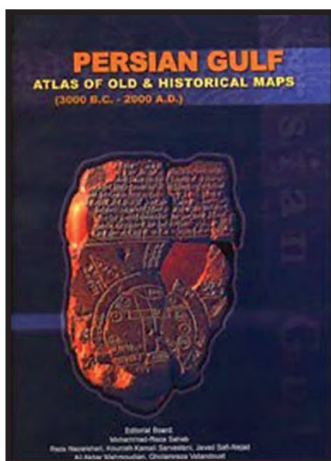
در دو جلد به انگلیسی، ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ ش

- دوره نقشه‌های آموزشی کشورهای همسایه ایران، شامل ۶ نقشه هر یک به قطع ۱۰۰×۷۰

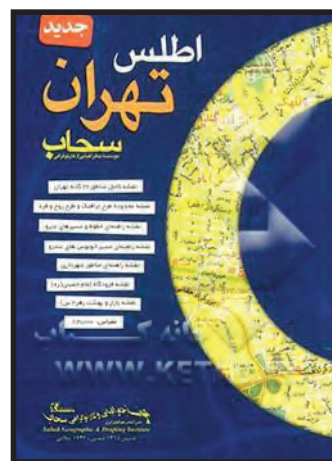
سانتی‌متر، ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ ش

- دوره جدید نقشه‌های آموزشی سیاسی ایران، جهان و قاره‌ها، در ۸ قطعه به قطع ۱۰۰×۷۰

سانتی‌متر، ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۶ ش

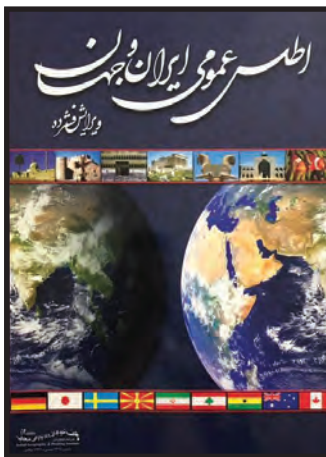
جلد کتاب خلیج فارس (۲ جلدی)

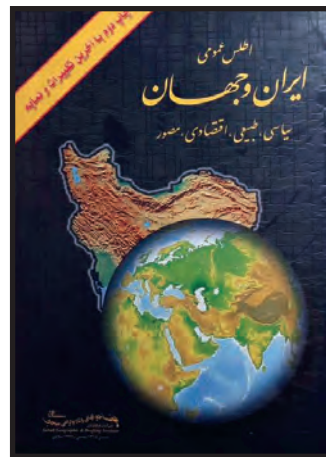
جلد اطلس تهران

بیمان | شماره ۱۰۱ پاییز و زمستان ۱۴۰۱
چهار نسل خاندان سحاب

- اطلس عمومی ایران و جهان، به قطع رحلی، ۱۳۸۲ ش
- دوره جدید نقشه‌های آموزشی برجسته‌نمای ایران، جهان و قاره‌ها، در ۸ قطعه به قطع ۷۰×۱۰۰ سانتی‌متر، ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۸ ش
- اطلس خلیج فارس در نقشه‌های کهن، به زبان فارسی و انگلیسی، ۱۳۸۳ ش
- اطلس آموزشی برای دوره ابتدایی مدارس ایران، ۱۳۸۴ ش
- اطلس عمومی ایران و جهان، ویرایش دوم با تجدید نظر و نمایه، ۱۳۸۴ ش
- مجموعه مصور تاریخی خلیج فارس برای کودکان و نوجوانان، ۱۳۸۴ ش
- مجموعه مصور تاریخ اسلام برای کودکان و نوجوانان، ۱۳۸۵ ش
- کتاب حاکمیت ایران بر جزایر تنب و ابوموسی، به قطع وزیری، تألیف دکتر پیروز مجتهدزاده، ۱۳۸۵ ش
- اطلس جدید ۲۲ منطقه تهران، به مقیاس ۱:۳۰۰۰۰، ۱۳۸۶ ش
- اطلس عمومی ایران و جهان (ویرایش فشرده)، به قطع رحلی، ۱۳۸۷ ش
- تدوین نقشه جدید ۲۲ منطقه تهران، به مقیاس ۱:۳۰۰۰۰، ۱۳۸۷ ش
- دوره نگاره‌های آموزشی جغرافیا، در ۱۰ قطعه، هر یک به قطع ۷۰×۱۰۰، ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۹ ش
- اطلس گویا و گنگ ایران و جهان (ویرایش چهارم)، به قطع رحلی، آبان ۱۳۸۸ ش
- نقشه استان‌های گیلان، مازندران، گلستان، برای آموزش جغرافیا، آذرماه ۱۳۸۸ ش

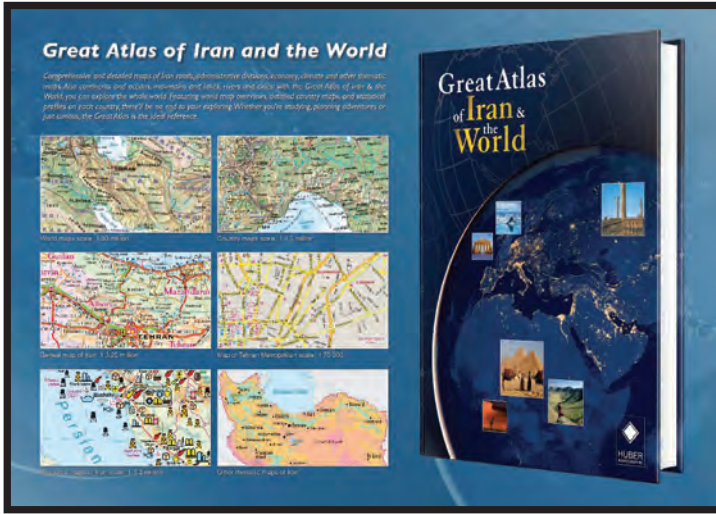

جلد اطلس عمومی ایران و جهان (ویرایش فشرده)

جلد اطلس عمومی ایران و جهان (ویرایش دوم)

- نقشه استان تهران، برای آموزش جغرافیا، دی ۱۳۸۸ ش
- نقشه رشته کوه‌های زاگرس، برای آموزش جغرافیا، آبان ۱۳۸۹ ش
- اطلس جدید راه‌های ایران به سبک اطلس‌های اروپایی، ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۰ ش
- نقشه بزرگ ایران، به متن فارسی به مقیاس ۱:۱۰۰۰۰۰۰، آبان ۱۳۹۱ ش
- نقشه‌های جدید گردشگری تهران و ایران به سبک نقشه‌های اروپایی، به انگلیسی، اسفند ۱۳۹۲ ش
- اطلس جدید تهران بزرگ، به مقیاس ۱:۲۰۰۰۰، آذر ۱۳۹۲ ش
- نقشه بزرگ ایران به متن انگلیسی، به مقیاس ۱:۱/۵ میلیونیم، آبان ۱۳۹۳ ش
- نقشه‌های جدید گردشگری تهران و ایران، به انگلیسی، اردیبهشت ۱۳۹۴ ش
- نقشه جدید ایران، به انگلیسی به قطع ۱۵۰×۱۵۰ سانتی‌متر و مقیاس ۱:۱/۵ میلیونیم، تیر ۱۳۹۴ ش
- نقشه گردشگری منطقه آزاد انزلی، به قطع ۱۰۰×۳۵ سانتی‌متر، دی ۱۳۹۶ ش
- جلد دوم کتاب هشتاد سال کار توگرافی «یادنامه استاد عباس سحاب» (پدر کار توگرافی نوین ایران)، اردیبهشت ۱۳۹۷ ش
- نقشه جدید کلان‌شهر (متروپولیتن) تهران، به قطع ۲۵۰×۱۵۰ سانتی‌متر، ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۶ ش، با استفاده از تصاویر ماهواره‌ای و انتشار آن در اسفند ۱۳۹۷ ش
- نقشه تاریخی مسیر سفرهای ابن سینا فیلسوف و حکیم بزرگ ایران، به قطع ۷۰×۱۰۰ سانتی‌متر، آبان ۱۳۹۸ ش
- اطلس بزرگ ایران و جهان^۱ به انگلیسی، با همکاری شرکت کار توگرافی هوبر آلمان^۲ برای نخستین بار در جهان، ۱۳۹۸ تا ۱۳۹۹ ش
- نقشه جدید بزرگ ایران با آخرین تغییرات تقسیمات کشوری و راه‌ها، به فارسی، به مقیاس ۱:۱۰۰۰۰۰۰، به قطع ۲×۲ متر، دی ۱۴۰۰ ش
- ویرایش و چاپ و انتشار ترجمه فارسی کتاب ارمنستان در نقشه‌های تاریخی جهان، به قطع وزیری، تألیف دکتر روبن گالیچیان، ۱۴۰۰ ش

روی جلد و چند نمونه از صفحات اطلس بزرگ ایران و جهان، چاپ آلمان

جلد کتاب ارمنستان در نقشه‌های تاریخی جهان

– نقشه جدید آموزشی ایران با آخرین تغییرات تقسیمات کشوری و راه‌ها، به فارسی، در ۲

اندازه ۷۰×۱۰۰ و ۱۴۰×۱۰۰ سانتی‌متر، ۱۴۰۱ ش

– نقشه بزرگ سیاسی جهان، به انگلیسی، به قطع ۲۰۰×۱۴۰ سانتی‌متر، ۱۴۰۱ ش

– نقشه بزرگ سیاسی جهان، به انگلیسی، به قطع ۱۰۰×۱۵۰ سانتی‌متر، ۱۴۰۱ ش.

محمدرضا سحاب و نگاره‌ها

نگاره‌های آموزشی جغرافیا به قطع ۷۰ × ۱۰۰ سانتی‌متر

از جمله آثاری که زیر نظر محمدرضا سحاب در دهه ۸۰ و ۹۰ خورشیدی برای تسهیل آموزش جغرافیا در مدارس و مراکز آموزشی کشور تألیف و ترسیم و چاپ و منتشر شده نگاره‌های آموزشی است. مؤسسه جغرافیایی سحاب نگاره‌های جدید آموزشی جغرافیا را، که بر مبنای برنامه‌های درسی مدارس کشور تنظیم شده‌اند، طراحی، تدوین و منتشر کرده است.

مجموعه نگاره‌های آموزشی حاصل سال‌ها تلاش

این نگاره‌ها یا چارت‌های آموزشی شامل برای کمک به آموزش جغرافیا در مدارس کشور

عوارض طبیعی از جمله چهره زمین شامل ناهمواری‌ها و پوسته زمین، آتش فشان‌ها، زمین لرزه، اقیانوس‌ها و جریان‌های دریایی آب سرد و گرم، آب و هوای جهان و چرخه آب در طبیعت، میزان بارش در ایران و جهان، فلات آسیا و ایران، پوشش گیاهی جهان، قطب شمال و جنوب همچنین منظومه شمسی، سیارات، کهکشان‌ها و ستارگان و ... است.

تصویر چهار نمونه از نگاره‌های آموزشی جغرافیا، هر یک به قطع ۷۰ × ۱۰۰ سانتی‌متر

در هرنگاره، برای درک بهتر موضوع و مفهوم هر عنوان علاوه بر نقشه، تصاویر موضوعی از نمونه‌هایی از مناطق مختلف ایران و جهان ارائه شده، تصاویری زیبا از پدیده‌های جغرافیایی و تصاویر ماهواره‌ای که در حاشیه نقشه‌ها چاپ شده است. استفاده از این نگاره‌ها برای نمایش و آموزش پدیده‌های طبیعی و دیگر عوارض و موضوعات جغرافیایی توصیه می‌شود. به علاوه، نقشه استان‌های ساحلی دریای خزر، مناطق البرز و زاگرس و ... نیز تهیه شده است.

جوایز، تقدیرنامه‌ها و دیگر افتخارات

علاوه بر دریافت ده‌ها تقدیرنامه و لوح تقدیر به مناسبت فعالیت‌های علمی و پژوهشی از مؤسسات دانشگاهی و فرهنگی در طول سال‌های خدمت در مؤسسه جغرافیایی سحاب، که نمونه‌های دیگری از نشانه سپاسگزاری و توجه به خدمات علمی و فرهنگی محمدرضا سحاب و مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب است. در اینجا، با توجه به محدودیت فضا برخی از مهم‌ترین آنها درج شده است:

- دریافت لوح تقدیر و جایزه جهانی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران برای تألیف کتاب دو جلدی خلیج فارس: اطلس نقشه‌های کهن و تاریخی از سه هزار سال پیش از میلاد تا ۲۰۰۰ میلادی و اعطای جایزه دریافتی به بنیاد خلیج فارس، در مراسم چهاردهمین جایزه جهانی کتاب سال، تهران، تالار وحدت، ۱۶ بهمن ۱۳۸۵ ش.

- تجلیل از محمدرضا سحاب، در مراسم چهل و پنجمین سالگرد تأسیس شورای کتاب کودک، به خاطر تألیف مجموعه مصور تاریخی خلیج فارس برای کودکان و نوجوانان، در محل کتابخانه حسینیة ارشاد، بهمن ۱۳۸۶ ش.

- اهدای لوح تقدیر ریاست جمهوری به محمدرضا سحاب و تجلیل از وی به مناسبت هفته گردشگری و تجلیل از خادمان و فعالان صنعت گردشگری کشور با حضور معاون محترم ریاست جمهوری، ۷ مهر ۱۳۹۲ ش.

- علاوه بر اهدای لوحه‌ها و تندیس‌های متعدد، در همایش‌های مجامع علمی و دانشگاهی کشور، به پاس زحمات و فعالیت‌های مجدانه محمدرضا سحاب در زمینه ارائه مقالات و تألیف اطلس‌ها و کتب به زبان‌های مختلف و حضور در همایش‌ها و مجامع داخلی و بین‌المللی برای

سخنرانی محمدرضا سحاب در جشنواره و همایش ملی خلیج فارس، بندرعباس

اثبات حقانیت ایران در خصوص نام و هویت تاریخی خلیج فارس، در جشنواره و همایش‌های سالانه روز ملی خلیج فارس در بندرعباس، در اردیبهشت سال‌های ۱۳۹۱، ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ ش از وی تجلیل و به‌عنوان یکی از مدافعان خلیج همیشه فارس به او تندیس و لوح‌های تقدیر اهدا شده است.

- استاد محمدرضا سحاب در سال ۱۳۹۴ ش به عنوان عضو پیوسته مؤسسه فرهنگی ایکوموس جهانی (ICOMOS) انتخاب شد.

- اهدای لوح تقدیر و تندیس چهارمین کنگره تاریخ معماری و شهرسازی ایران - تهران به استاد محمدرضا سحاب به پاس یک عمر تلاش و پژوهش در پدیدآوری نقشه‌ها و دیگر آثار جغرافیایی و تاریخی درباره شهر تهران در مراسم اختتامیه این کنگره، موزه ملی ایران، تهران، ۲۱ فروردین ۱۳۹۶ ش.

مراسم اهدای جایزه و لوح تقدیر در جشنواره صنعت چاپ ایران

- اهدای لوح تقدیر به استاد محمدرضا سحاب، پیش‌کسوت صنعت چاپ، به پاس یک عمر تلاش در دفاع از اصالت نام خلیج فارس در هجدهمین جشنواره ملی صنعت چاپ ایران، تالار وحدت (رودکی)، با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و پیش‌کسوتان صنعت چاپ، تهران، ۱۲ شهریور ۱۳۹۷ ش.

- آیین نکوداشت استاد محمدرضا سحاب به پاس یک عمر تلاش در تهیه، تألیف و انتشار نقشه‌ها، اطلس‌ها، کتاب‌ها و دیگر آثار جغرافیایی، تاریخی، آموزشی و مطالعات خلیج فارس در سطح بین‌المللی، با حضور و سخنرانی شخصیت‌های دانشگاهی و فرهنگی و اهدای جوایز و لوح‌های تقدیر در خانه اندیشمندان علوم انسانی، تهران، ۲ دی ۱۳۹۸ ش.

اهدای لوح تقدیر و تندیس

به استاد محمدرضا سحاب

در مراسم ششمین جایزه تهران

اهدای لوح تقدیر و تندیس جایزه تهران به استاد محمدرضا سحاب به پاس یک عمر تلاش و پژوهش در پدیدآوری نقشه‌ها و دیگر آثار جغرافیایی و تاریخی درباره تهران، در مراسم ششمین جایزه تهران، جشنواره تجلیل از تهران پژوهان، موزه ملی ایران، ۱۴ بهمن ۱۳۹۸ ش. اعطای جایزه ترویج علم به استاد محمدرضا سحاب در مراسم بیست و دومین دوره نکوداشت چهل سال فعالیت علمی و ترویجی دکتر علی اکبر صالحی، استاد مهندسی هسته‌ای دانشگاه صنعتی شریف و عضو فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران. در این مراسم، که در تالار قلم کتابخانه ملی ایران برپا شد، برگزیدگان بیست و دومین دوره جایزه ترویج علم در حوزه‌های مختلف معرفی و تجلیل شدند. در این مراسم از فعالیت‌های استاد محمدرضا سحاب، مدیر مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، نیز قدردانی شد.

مراسم اهدای جایزه ترویج علم به محمدرضا سحاب

تندیس زیبای جایزه ترویج علم

در بخشی از بیانیه بیست و دومین دوره جایزه ترویج علم چنین آمده است:

«استاد ارجمند، جناب محمدرضا سحاب، به پاس خدمات ارزشمند، فعالیت‌ها و تلاش‌های پویا، همه‌جانبه، تأثیرگذار، مسئولانه، هدفمند و حرفه‌ای ایشان در آموزش جغرافیا، تدوین نقشه‌های مختلف جغرافیایی، انجام فعالیت‌های پژوهشی و مطالعاتی درباره نقشه‌های تاریخی و کهن برای حفظ نام خلیج فارس، تألیف چندین جلد اطلس ارزشمند، تدوین اطلس‌های جغرافیای عمومی ایران و جهان و اطلس‌های آموزشی برای دانش‌آموزان، تندیس و لوح سپاس بیست و دومین دوره جایزه ترویج علم ایران را به حضورشان تقدیم می‌کنیم.

کتابخانه ملی ایران، تهران ۲ دی‌ماه ۱۴۰۰ ش.»

پوستر مراسم بزرگداشت روز ملی نقشه بردار

- تجلیل و تقدیر از خدمات علمی و فرهنگی استاد محمد رضا سحاب و فعالیت‌های جغرافیایی و نقشه‌نگاری ۸۵ ساله مؤسسه جغرافیایی و کار توگرافی سحاب با اهدای لوح تقدیر از سوی موزه نقشه تهران به مناسبت روز ملی نقشه بردار، تهران، ۱۳ شهریور ۱۴۰۱ ش.

مراسم بزرگداشت

در تاریخ یکشنبه ۱۸ اردیبهشت ۱۳۷۹ ش، مراسم بزرگداشت استاد عباس سحاب، پدر جغرافیای ایران، در سالن اجتماعات سیزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با حضور شخصیت‌های علمی و فرهنگی برگزار شد. همچنین، نمایشگاهی از نقشه‌ها و دیگر آثار قلمی این استاد فقید در سرای اهل قلم نمایشگاه برپا شد.

در تاریخ ۱۶ مرداد ۱۳۷۹ ش، مراسم گرامیداشت خدمات علمی و فرهنگی استاد عباس سحاب، پدر جغرافیای ایران و گشایش نخستین نمایشگاه اسناد تاریخی خلیج فارس از گنجینه نقشه‌های تاریخی در مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه با حضور شخصیت‌های علمی و فرهنگی و معاون اول رئیس جمهور و وزیر امور خارجه و سفرا و دیپلمات‌های خارجی مقیم تهران تشکیل شد.

در تاریخ ۷ آذر ۱۳۷۹ ش، مراسم بزرگداشت استاد عباس سحاب، پدر کار توگرافی نوین ایران و تجلیل از مقام شامخ اساتید جغرافیای دانشگاه تهران در تالار فردوسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران به‌اهتمام هسته علمی دانشجویان جغرافیا و جهاد دانشگاهی و مؤسسه جغرافیای دانشگاه تهران با همکاری مؤسسه جغرافیایی و کار توگرافی سحاب برگزار شد. همچنین نمایشگاهی از برگزیده نقشه‌ها و دیگر آثار زنده‌یاد استاد عباس سحاب در محل ورودی سالن تالار فردوسی دانشکده ادبیات دانشگاه تهران برپا شد.

در تاریخ ۲۹ فروردین ۱۳۸۰ ش، مراسم بزرگداشتی به مناسبت یکمین سال درگذشت استاد عباس سحاب از سوی انجمن آثار و مفاخر فرهنگی با حضور و سخنرانی شخصیت‌های علمی و فرهنگی همراه با رونمایی کتاب زندگی‌نامه و خدمات علمی و فرهنگی دانشمند فقید

سخنرانی محمدرضا سحاب در مراسم بزرگداشت انجمن مفاخر فرهنگی

جلد کتاب بزرگداشت استاد عباس سحاب

استاد عباس سحاب، پدر کار توگرافی ایران، که به منظور بزرگداشت این استاد فرزانه از سوی انجمن آثار و مفاخر فرهنگی چاپ و منتشر شده بود، برگزار شد.

در ۹ اردیبهشت ۱۳۹۷ ش، دانشگاه تهران و انجمن علمی ایران شناسی به پاس خدمات فرهنگی و علمی هشتاد ساله مؤسسه جغرافیایی و کار توگرافی سحاب مراسمی باشکوه تحت عنوان هشتاد سال کار توگرافی را با حضور و سخنرانی شخصیت‌های علمی و فرهنگی و دانشگاهی در تالار فردوسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی آن دانشگاه برگزار کرد و از خدمات بنیان‌گذار و مدیر و کارکنان آن طی سخنرانی‌های ریاست و معاونت و دیگر اساتید محترم دانشگاه تقدیر و تجلیل به عمل آورد.

سخنرانی محمدرضا سحاب در مراسم بزرگداشت استاد عباس سحاب (هشتاد سال کار توگرافی)

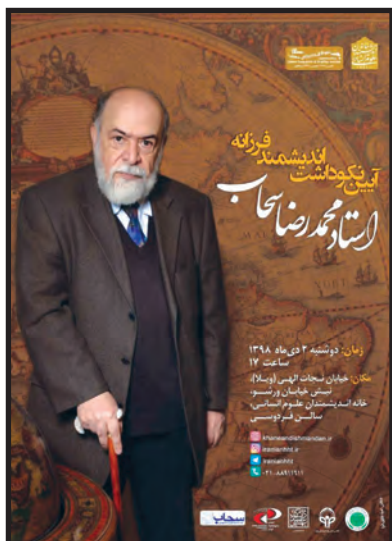
گوشه ای از مراسم بزرگداشت استاد عباس سحاب (هشتاد سال کارتوگرافی) در دانشگاه تهران

در تاریخ ۱۴ شهریور ۱۳۹۷ ش، مراسم هشتاد و دومین سالگرد تأسیس مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب با حضور شخصیت‌های علمی و فرهنگی در دفتر مرکزی مؤسسه واقع در خیابان سمیه تهران برگزار شد و در میزگردی، حضار درباره فعالیت‌های فرهنگی و انتشاراتی مؤسسه سخنانی ایراد کردند که شرح مفصل آن در روزنامه اطلاعات مورخ ۱۷ شهریور ۱۳۹۷ ش گزارش شده است.

تصاویری از مراسم هشتاد و دومین سالگرد تأسیس مؤسسه جغرافیایی سحاب

پیمان | شماره ۱۰۱ پاییز و زمستان ۱۴۰۱
چهار نسل خاندان سحاب

در تاریخ ۲ دی ۱۳۹۸ ش، خانه اندیشمندان علوم انسانی و جمعی از استادان و فرهیختگان دانشگاهی همراه با انجمن علمی ایران شناسی به پاس خدمات فرهنگی و علمی ۸۵ ساله مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب مراسم باشکوهی را تحت عنوان آیین نکوداشت اندیشمند فرزانه، استاد محمدرضا سحاب با حضور شخصیت‌های علمی، فرهنگی و دانشگاهی در سالن فردوسی خانه اندیشمندان علوم انسانی برگزار کردند و اساتید محترم دانشگاه طی سخنرانی‌هایی از خدمات بنیان‌گذار، مدیر و کارکنان این مؤسسه تقدیر و تجلیل به عمل آوردند.

در تاریخ ۱۳ مرداد ۱۳۹۹ ش، مراسم دریافت گواهی آثار ثبت شده در کمیته ملی حافظه جهانی وابسته به کمیسیون ملی یونسکو در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران تشکیل و گواهی آثار ثبت شده تحت عنوان مجموعه نسخه‌های خطی نقشه‌های جغرافیایی ترسیمی استاد عباس سحاب، موجود در آرشیو مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، به رئیس هیئت مدیره این مؤسسه اهدا شد.

تصویر گواهی ثبت حافظه جهانی

اهدای گواهی ثبت مجموعه نسخ خطی استاد سحاب توسط رئیس کتابخانه ملی به مدیر مؤسسه جغرافیایی سحاب

کتابخانه جغرافیایی سحاب

در طول بیش از یک قرن، در این مؤسسه یکی از غنی‌ترین کتابخانه‌های جغرافیایی جهان به وجود آمد که در آن صدها اطلس کوچک و بزرگ به زبان‌های مختلف و هزاران کتاب و مجله و نقشه‌های جغرافیایی نایب، انباشته شده و محلی جهت تحقیقات جغرافیایی برای دانش پژوهان و محققان کشور به شمار می‌رود. اکنون، این کتابخانه با مجموعه عظیم کتب و نقشه‌های خود، که حاصل تلاش و از خود گذشتگی چهار نسل از خاندان سحاب است، با کمبود فضای لازم برای ارائه خدمت به دانش پژوهان مواجه است و از مقامات دولتی و همه دست‌اندرکاران برای تخصیص محل مناسب و فضای لازم برای بازگشایی آن جهت استفاده همه مردم ایران استمداد می‌طلبد.

گوشه ای از کتابخانه مؤسسه جغرافیایی سحاب

محمد رضا سحاب و خلیج فارس

این نقشه‌نگار پیش‌کسوت ایران و عضو پیوسته مؤسسه فرهنگی ایکوموس جهانی همیشه حساسیت فوق‌العاده‌ای درباره نام خلیج فارس داشته و بخش بزرگی از اوقات خود را در مقابله

با تحریف آن خرج کرده است. او گواهی می‌دهد که در متن بیش از دو هزار نقشه تاریخی تنها در کتابخانه‌های امریکا، به خصوص، کتابخانه کنگره این کشور، نام خلیج فارس به کار برده شده. وی خاطر نشان می‌کند که هیئت نظارت جغرافیای ملی ایالت متحده امریکا^۱، که مسئولیت حفظ صحت و سقم اسامی و استفاده صحیح از آنها را در رسانه‌ها و آثار مکتوب ایالات متحده برعهده دارد، در صیانت از حقایق گوناگون جغرافیای تاریخی، امکاناتی فنی را به کار گرفته تا برای رجوع و نیاز به اشاره به نام خلیجی که تمام سواحل جنوب ایران را در بر گرفته، به نامی جز فارس ممانعت فنی به عمل آید.

محمد رضا سحاب هنگام بازدید از موزه دریایی بارسلون (اسپانیا) برای گردآوری اسناد کهن خلیج فارس

او در هر فرصتی اعلام کرده که جعل نام خلیج فارس توسط برخی سیاستمداران با اغراض سیاسی صورت می‌گیرد و هیچ‌گونه پایه علمی ندارد. او در پی کنکاش در زوایای گوناگون تاریخی به شواهدی مستند دست یافته. به نظر وی، آغاز جعل نام خلیج فارس در محافل سیاسی جهان هم‌زمان با وقوع کودتای نظامی در عراق، غصب حکومت عراق به دست عبدالکریم قاسم در ۱۳۳۷ ش و با تقلید از توطئه انگلیسی‌ها صورت گرفت. عبدالناصر، رئیس جمهوری وقت مصر، هم که در جنگ با اسرائیل شکست خورده بود، پان عربیسم ناموفق خود را به سمت ایران آورد و از عبارت جعلی خلیج عربی استفاده کرد و این در حالی است که در بایگانی‌ها سندی صوتی با صدای عبدالناصر وجود دارد که همه اراضی واقع در فاصله اقیانوس اطلس در شمال آفریقا تا خلیج فارس (من المحيط الاطلسی الی خلیج الفارسی) را تحت سلطه اعراب می‌خواند. محمد رضا سحاب در

همین راستاستند می‌کند به مکاتبات رسمی شیوخ قدیم کشورهای حاشیه خلیج فارس، که به‌طور مکرر نام خلیج فارس را به کار برده‌اند.

تشکیل نخستین نمایشگاه اسناد تاریخی و نقشه‌های جغرافیایی خلیج فارس در سال ۱۳۴۵ ش به همت زنده‌یاد استاد عباس سحاب در محل کافه شهرداری (تئاتر شهرامروزی) تهران نخستین اقدام مؤثری بود که در مقابله با نام جعلی و ساختگی سران مرتجع عرب به عمل آمد. در ادامه آن، به توصیه مهندس یمین افشار، استاندار ساحلی جنوب، آن استاد فرزانه به گردآوری و تألیف نخستین اطلس نقشه‌های تاریخی خلیج فارس به زبان فارسی و انگلیسی پرداخت و در سال ۱۳۴۹ ش با فروش فرش زیر پای خانه‌اش این کتاب وزین را با تیراژ یک هزار جلد چاپ و در سراسر جهان منتشر کرد.

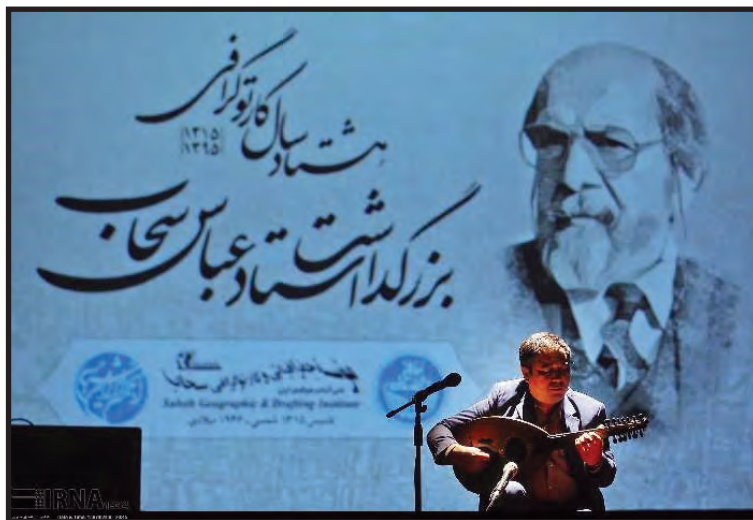
سخنرانی محمدرضا سحاب درباره نقشه‌های کهن خلیج فارس در همایش خانه اندیشمندان علوم انسانی

مؤلف کتاب اطلس خلیج فارس در نقشه‌های کهن به زبان فارسی و انگلیسی تأکید به اعتبار نقشه‌ها دارد که از آغاز تاریخ مدون در سه یا چهار سده پیش از میلاد به زبان‌های یونانی، لاتین و ... بیانگر این حقیقت هستند. او اشاره می‌کند که تاکنون بیش از ۲۵ هزار سند و نقشه تاریخی به همت مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب به زبان‌های گوناگون جمع‌آوری شده و اصالت نام خلیج فارس را در همه آنها آشکار ساخته.

این مؤسسه از ۶۰ سال پیش تا کنون، بدون هیچ کمک مالی دولتی، هفت جلد اطلس را با محوریت نام خلیج فارس تدوین و به چاپ رسانده. سه جلد نخست این مجموعه نادر، نتیجه تلاش استاد عباس سحاب در طول دهه ۴۰ و ۵۰ و دو جلد فارسی-انگلیسی و یک جلد به زبان

انگلیسی به دست نماینده نسل سوم خاندان سحاب تألیف شده. تلاش اخیر محمدرضا سحاب حاصل باور راسخ او به لزوم اطلاع‌رسانی در عرصه جهانی و به پژوهشگران غیر ایرانی بوده.

نمایشگاه‌ها و همایش‌ها

تصویری از مراسم همایش بزرگداشت استاد عباس سحاب در دانشگاه تهران، ۱۳۹۷ش

آشنا نمودن مردم با دانش جغرافیا، تشکیل نمایشگاه‌های جغرافیایی

چنان که گفته شد استاد سحاب نخستین نمایشگاه جغرافیایی آثار خود و مؤسسات کار توگرافی بین‌المللی را در ۱۳۳۹ش در دانش‌سرای تهران برپا کرد که با استقبال فراوانی از سوی دانشگاهیان، معلمان، دانشجویان و ... روبه‌رو شد. از آن تاریخ به بعد، وی در شهرهای آبادان، اصفهان، تهران (دانشگاه تهران و دانشگاه ملی ایران) و دیگر شهرها و تشکیل نمایشگاه‌های جغرافیایی در کنار کنگره‌ها و کنفرانس‌های جغرافیایی و کار توگرافی در داخل و خارج کشور به معرفی دانش جغرافیا پرداخته و علاوه بر آن در اکثر نمایشگاه‌های مهم فرهنگی کشور مشارکت جدی داشته و به این طریق، در جذب جوانان و نوجوانان بسیاری به این رشته علمی موفق بوده است.

علاوه بر نمایشگاه‌های تخصصی جغرافیا، این مؤسسه در طول ۸۰ سال گذشته برای آشنایی بیشتر دانش‌آموزان، دانشجویان و به طور کلی عموم مردم، کوشش نموده است که در موقعیت‌های مختلف در نمایشگاه‌های کتاب و یادار حاشیه همایش‌های مرتبط با دانش جغرافیا

گوشه‌ای از سرای خلیج فارس در هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

اقدام به برپایی نمایشگاه آثار و انتشارات خود نماید. علاوه بر آن، برای اثبات اصالت نام خلیج فارس نمایشگاه‌هایی از نقشه‌ها و اسناد تاریخی خلیج فارس برپا کرده است. در ادامه، به فهرست گروهی از این نمایشگاه‌ها اشاره می‌شود:

گوشه‌هایی از غرفه خلیج فارس در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، که به همت مؤسسه جغرافیایی سحاب برپا شده

- نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، از اولین نمایشگاه در سال ۱۳۶۶ ش تا آخرین آن، در سال ۱۴۰۱ ش
- نمایشگاه یاد یار مهربان، از اولین نمایشگاه در سال ۱۳۸۲ ش تا آخرین آن، در سال ۱۳۹۵ ش
- نمایشگاه کتاب استانی، از اولین نمایشگاه در سال ۱۳۷۳ ش تا آخرین آن، در سال ۱۳۹۸ ش

مراسم گشایش نمایشگاه یاد یار مهربان، آذر ۱۳۹۲ ش

- تشکیل نمایشگاه در حاشیه کنگره جغرافی دانان ایران از نخستین کنگره در سال ۱۳۵۲ ش تا آخرین آن، در سال ۱۳۹۹ ش
- تشکیل نمایشگاه در حاشیه سمینار خلیج فارس وزارت امور خارجه از نخستین سمینار در سال ۱۳۶۷ ش تا آخرین آن، در سال ۱۳۸۲ ش

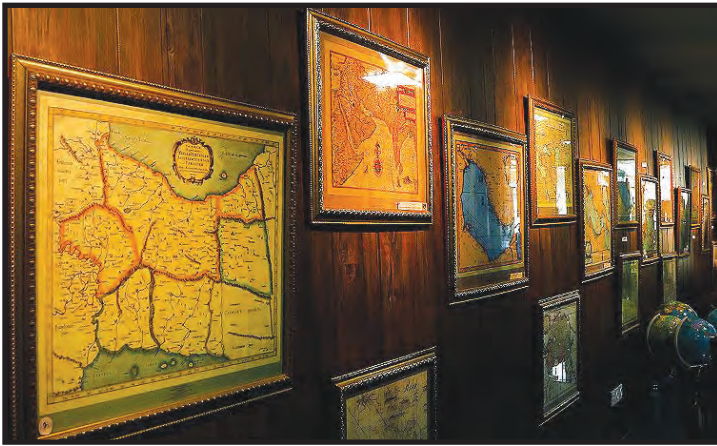

زنده یاد استاد دکتر محمدحسن گنجی، محمدرضا سحاب و گل صنم سحاب (نسل چهارم خاندان سحاب)، در غرفه مؤسسه سحاب، همایش ژئوماتیک سازمان نقشه برداری کشور ۱۳۸۴ ش

- تشکیل نمایشگاه در حاشیه کنفرانس های بین المللی کارتوگرافی ICA در بن (آلمان) ۱۹۸۳ م، پرت (استرالیا) ۱۹۸۵ م، مورلیا (مکزیک) ۱۹۸۷ م، بوداپست (مجارستان) ۱۹۸۹ م و برنماوت (بریتانیا) ۱۹۹۱ م

- نمایشگاه نقشه‌های ایران با محور خلیج فارس در گالری ثروت، اردیبهشت ۱۳۸۵ ش
- نمایشگاه خلیج فارس در سالن دفتر مرکزی مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب به مناسبت ۱۰ اردیبهشت روز ملی خلیج فارس، ۱۳۹۲ ش.

گوشه‌ای از نمایشگاه خلیج فارس در دفتر مرکزی مؤسسه جغرافیایی سحاب

عکس دسته‌جمعی گروهی از بازدید کنندگان نمایشگاه خلیج فارس در دفتر مرکزی مؤسسه جغرافیایی سحاب

مصاحبه‌ها و خبرگزاری‌ها

در طول سال‌ها خدمت و فعالیت فرهنگی و انتشاراتی در زمینه‌های نقشه‌نگاری و جغرافیا و اثبات اصالت نام خلیج فارس و تشکیل همایش‌ها و برگزاری نمایشگاه‌ها، ارتباط مؤسسه با جراید، مجلات و مراکز خبری و خبرگزاری‌ها و رادیو و تلویزیون انبوهی از مصاحبه‌ها و گزارش‌های خبری را به وجود آورده که به علت حجم زیاد و گسترده حتی اشاره به فهرست یکایک آنها در این مقاله مقدور نیست. به همین لحاظ، به درج چند نمونه از آنها اکتفا می‌کنیم.

و گزارش‌های خبری را به وجود آورده که به علت حجم زیاد و گسترده حتی اشاره به فهرست یکایک آنها در این مقاله مقدور نیست. به همین لحاظ، به درج چند نمونه از آنها اکتفا می‌کنیم.

به اصالت نام خلیج فارس معتقد است

سید ابراهیم... (Text continues with details of the interview and the author's stance on the name of the Persian Gulf.)

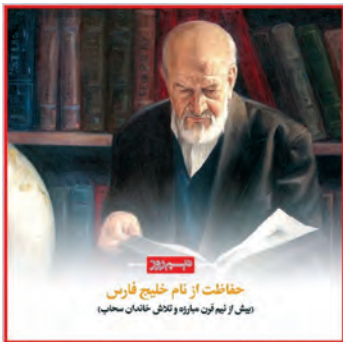
نقشه‌نگاری

نقشه‌نگاری... (Text discusses the history and importance of mapping in the region.)

نقشه‌های دریای پارس

گفتگو با... (Text details the author's work on historical maps of the Persian Gulf.)

بخشی از گزارش مجله اطلاعات هفتگی، ویژه نامه نوروز ۱۴۰۲ ش

گزارش روزنامه اطلاعات مورخ ۱۰ اردیبهشت ۱۳۸۷ ش. تحت عنوان «نیم قرن تلاش برای نام خلیج فارس»

گزارش روزنامه اطلاعات از نمایشگاه خلیج فارس در گالری ثروت، ۱۴ اردیبهشت ۱۳۸۵ ش

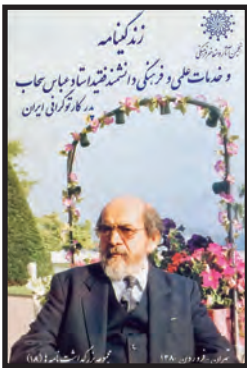
بخشی از ویژهنامه همشهری منطقه ۷ تهران تحت عنوان «ما خاندان سحاب»، ۲۷ فروردین ۱۳۹۶ ش

شرکت در همایش‌ها، سخنرانی‌ها، مقالات و دیگر فعالیت‌ها

علاوه بر فعالیت‌های ذکر شده در طول این دوره محمدرضا سحاب با شرکت در کنفرانس‌ها و ارائه مقالات در زمینه‌های مختلف جغرافیایی، به‌ویژه با ارائه ده‌ها مقاله و سخنرانی در همایش‌های داخلی و بین‌المللی درباره اصل نام خلیج فارس و همچنین، چاپ مقالات در مجلات و نشریات داخلی و خارجی تلاش گسترده‌ای در این زمینه داشته است.

در پایان، می‌توان گفت استاد عباس سحاب حاصل تجربه‌ها و اندوخته‌های علمی خود را، که نتیجهٔ رنج‌ها و مرارت‌های به جان خریدۀ سالیان دراز عمرش بود، در قالبی مشخص و هدفی معین به جامعهٔ علمی ایران و جهان عرضه داشت و به قول فردوسی، شاعر بلندآوازهٔ ایران زمین، کاخی به جا گذاشت «که از باد و باران نیابد گزند».

فهرست سخنرانی‌های استاد محمدرضا سحاب (همراه با نمایش تصاویر نقشه‌ها و مستندات)

جلد کتاب زندگینامهٔ استاد سحاب،
انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۸۰ ش

«یاد و خاطراتی از زنده‌یاد استاد عباس سحاب و علاقهٔ او به کتاب». در مراسم بزرگداشت و سخنرانی شخصیت‌های علمی و فرهنگی همراه با رونمایی و انتشار کتاب زندگی‌نامه و خدمات علمی و فرهنگی دانشمند فقید، استاد عباس سحاب، پدر کار توگرافی ایران، که به مناسبت نخستین سال درگذشت این استاد فرزانه از سوی انجمن آثار و مفاخر فرهنگی در ۲۹ فروردین ۱۳۸۰ ش برگزار شد. چاپ اول این کتاب خیلی زود نایاب شد و مؤسسهٔ جغرافیایی و کار توگرافی سحاب به مناسبت دومین سال خاموشی این مرد عاشق خودساخته چاپ دوم آن را در ۲۹ تیر ۱۳۸۱ ش منتشر کرد.

«گزارشی از طرح و تألیف و تدوین اطلس چهارده قرن هنر اسلامی». در مراسم رونمایی و انتشار جلد دوم اطلس چهارده قرن هنر اسلامی به نام هنر خوشنویسی از آغاز تا امروز در شرکت پخش و توسعهٔ کتاب ایران (پکا) با حضور و سخنرانی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و شخصیت‌های علمی، فرهنگی و هنری. این کتاب از مجموعهٔ بیست جلدی اطلس چهارده قرن هنر اسلامی است که ابتدا به قلم استاد فقید ابوالقاسم سحاب و سپس، به کوشش زنده‌یاد استاد عباس سحاب در طول بیش از سی سال با مطالعه و سفر به کشورهای مختلف و بازدید از کتابخانه‌ها و موزه‌های جهان با کمک و مساعدت یونسکو گردآوری شده و تنها یک جلد آن پس از خاموشی آن استاد فرزانه به زیور طبع آراسته و در این مراسم باشکوه، در ۲۹ تیرماه ۱۳۸۱ ش، رونمایی و منتشر شد.

«نقشه‌های تاریخی خلیج فارس». در دومین همایش بین‌المللی ایران‌شناسی، ساختمان حافظیه مجموعه سعدآباد، تهران، ۳۰ آذر تا ۳ دی ۱۳۸۳ ش.

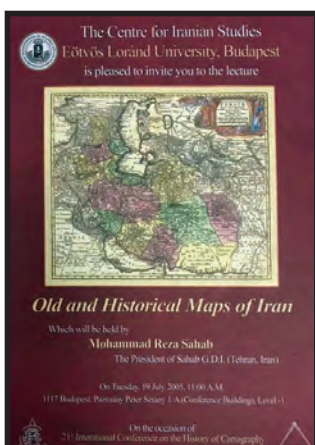
«پژوهشی در نقشه‌ها و اسامی ساختگی و معجول درباره خلیج فارس». در کنگره بزرگ فارس‌شناسی، شیراز، ۲۰ فروردین ۱۳۸۴ ش.

«خلیج فارس در نقشه‌های جغرافیایی». در همایش خلیج فارس، با مدیریت آقای دکتر حاج مؤمنی در سالن ۲۶C «سرای ایران خلیج فارس» هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۳۸۴ ش.

ورودی سالن خلیج فارس در هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ۱۳۸۴ ش

«روش‌ها و راهکارهای مبارزه با جاعلین نام خلیج همیشه پارس». در همایش بین‌المللی خلیج فارس در گستره تاریخ، دانشگاه اصفهان، ۳ و ۴ خرداد ۱۳۸۴ ش.

«نقشه‌های تاریخی و کهن ایران». در کنفرانس بین‌المللی کارتوگرافی تاریخی بوداپست (مجارستان)، ژوئیه ۲۰۰۵م / تیر ۱۳۸۴ ش.

«Old and Historical Maps of Iran», ICHC (International Conference on Historical Cartography), July 2005, Budapest, Hungary.

«خلیج فارس در آثار نقشه‌نگاران دوره رنسانس». در سومین همایش یکسان‌سازی اسامی جغرافیایی، سازمان نقشه‌برداری کشور، مهر ۱۳۸۴ ش.

پوستر کنفرانس کارتوگرافی بوداپست، ۲۰۰۵م

پیمان | شماره ۱۰۱ پاییز و زمستان ۱۴۰۱
چهار نسل خاندان سحاب

«خلیج فارس در آثار نقشه‌نگاران دوره اسلامی». در سمینار خلیج فارس: سخن و دیدار از کتاب و اسناد فرهنگی، با همکاری انجمن محیط‌زیست خلیج فارس و دریای عمان، خانه هنرمندان ایران، تهران، ۱۰ تا ۱۵ دی ۱۳۸۴ ش.

«خلیج فارس در آثار نقشه‌نگاران دوره باستان». در همایش خلیج فارس (فتح کشم و هرموز) و رونمایی کتاب جنگنامه کشم و جرون نامه، برگزار کننده: مرکز پژوهشی میراث مکتوب، در شهر بندرعباس، ۱۰ تا ۱۲ اسفند ۱۳۸۴ ش.

«گزارش پنج سال کار شبانه‌روزی هیئت علمی مؤسسه جغرافیایی سحاب برای تألیف اطلس نقشه‌های تاریخی و کهن خلیج فارس» در مراسم رونمایی کتاب خلیج فارس: اطلس نقشه‌های تاریخی و کهن (به زبان انگلیسی) تحت عنوان:

Persian Gulf: Atlas of Old & Historical Maps (3000 BC. -2000 AD)

باحضور شخصیت‌های علمی و فرهنگی در سرای اهل قلم در نوزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ۱۸ اردیبهشت ۱۳۸۵ ش.

«نقشه‌های تاریخی خلیج فارس». در همایش خلیج فارس در سرای اهل قلم در نوزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ۱۹ اردیبهشت ۱۳۸۵ ش.

«پژوهشی در نرم افزارها و دیگر وسایل آموزشی تاریخ و جغرافیا». در همایش ملی نوآوری‌های آموزشی در مرکز آفرینش‌های فرهنگی و هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، تهران ۲۰ و ۲۱ دی ۱۳۸۵ ش.

«معرفی نقشه‌های تاریخی و کهن خلیج فارس». در همایش خلیج فارس در دانشگاه آزاد اسلامی همدان، به مناسبت روز ملی خلیج فارس، ۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۶ ش.

«پژوهشی در نقشه‌های تاریخی و کهن گرجستان و ایران». در سومین همایش دوسالانه انجمن مطالعات جوامع فارسی زبان تفلیس، مؤسسه خاورشناسی تسرتلی، دانشگاه ایلیا و فرهنگستان علوم گرجستان، تفلیس (گرجستان)، ۸ تا ۱۰ ژوئن ۲۰۰۷/م ۱۸ تا ۲۱ خرداد ۱۳۸۶ ش.

«Old and Historical Maps of Georgia and Persia», The third Biennial Convention of Association for the Study of Persianate Societies (ASPS), Tsereteli Institute of Oriental Studies and Georgian Academy of Sciences, 8-10 June 2007, Tbilisi, Georgia.

«نقشه‌های آنتیک ایران». در ششمین کنفرانس اروپایی ایران‌شناسی، برگزارکنندگان: انجمن ایران‌شناسی اروپا، مؤسسه مطالعات ایرانی فرهنگستان علوم اتریش، وین، ۱۸ تا ۲۲ سپتامبر ۲۰۰۷ م / ۲۷ تا ۳۱ شهریور ۱۳۸۶ ش.

«Antique maps of Persia», ECIS6 (6th European Conference of Iranian Studies) Organized by "Societas Iranologica Europea" Institute of Iranian Studies of the Austrian Academy of Sciences, 18 - 22 September 2007, Wien, Austria.

«خلیج فارس در نقشه‌های کهن» (پژوهشی در اسناد تاریخی خلیج فارس). در سلسله سخنرانی‌های علمی و پژوهشی ۵، گروه فرهنگ و زبان‌های باستانی و انجمن علمی دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ۱۳ اسفند ۱۳۸۶ ش.

«پژوهشی در گزیده نقشه‌های خلیج فارس». در همایش خلیج فارس در دانشگاه تربیت مدرس به مناسبت روز ملی خلیج فارس، تهران، ۱۰ اردیبهشت ۱۳۸۷ ش.

«پژوهشی در نقشه‌های تاریخی و کهن قفقاز و ایران». در همایش بین‌المللی ایران و قفقاز: یگانگی و تنوع، دانشگاه آریا، ایروان (ارمنستان)، ۶ تا ۸ ژوئن ۲۰۰۸/م ۱۷ تا ۱۹ خرداد ۱۳۸۷ ش.

«Caucasus in old and historical maps», International Conference: "Iran and the Caucasus: Unity and Diversity", June 2008, Yerevan, Armenia

«خلیج فارس در نقشه‌های کهن». در همایش ملی جایگاه خلیج فارس در تحولات استراتژیک جهان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گرمسار، ۲۲ آبان ۱۳۸۷ ش.

پیمان | شماره ۱۰۱ پاییز و زمستان ۱۴۰۱

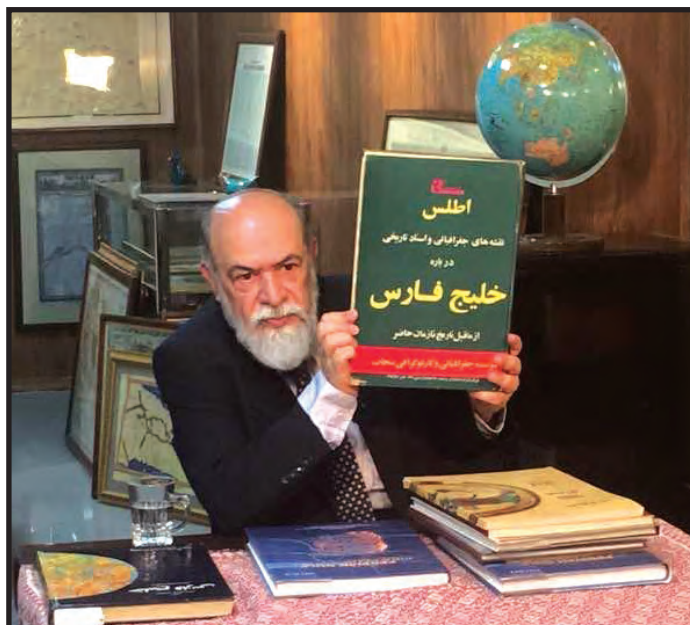
چهار نسل خاندان سحاب

«خلیج فارس در نقشه‌های کهن». در همایش روز ملی خلیج فارس، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شرق تهران، ۱۰ اردیبهشت ۱۳۸۸ ش.

«خلیج فارس در نقشه‌های کهن». پژوهشی در اسناد تاریخی خلیج فارس از کتابخانه و آرشیو مؤسسه جغرافیایی سحاب، در همایش خلیج فارس، به مناسبت روز ملی خلیج فارس در فرهنگ‌سرای رسانه، کانون ایران بزرگ، تهران، ۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۸ ش.

«خلیج فارس در نقشه‌های کهن». پژوهشی در اسناد تاریخی خلیج فارس، میزگرد خلیج فارس به مناسبت روز ملی خلیج فارس در سرای اهل قلم بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ۲۰ اردیبهشت ۱۳۸۸ ش.

«خلیج فارس در نقشه‌های تاریخی و کهن». در جشنواره بین‌المللی فرهنگی - هنری خلیج فارس، بندرعباس، ۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۱ ش.

تألیف و تدوین هفت جلد اطلس نقشه‌های جغرافیایی و اسناد تاریخی خلیج فارس در طول هشتاد سال مبارزه چهار نسل از خاندان سحاب

«نخستین نقشه کامل دارالخلافه طهران» (به همت اکوست کرشیش و شاگردانش در مدرسه دارالفنون ۱۲۷۵ قمری برابر ۱۲۳۷ خورشیدی). در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ۱۱ اردیبهشت ۱۳۹۲ ش.

«نقشه‌های تاریخی تهران» (بخش تمدن‌های خاورمیانه و نزدیک). بنیاد مطالعات ایران دانشگاه تورنتو (کانادا)، ۲۷ ژوئن ۲۰۱۳ م/۶ تیر ۱۳۹۲ ش.
«Historical Maps of Tehran», an illustrated lecture by M. R. Sahab, Iranian Studies Seminar at Dept. of Near and Middle Eastern Civilization University of Toronto, 27 June 2013.

سخنرانی در میزگرد دانشگاه تورنتو (کانادا) درباره نقشه‌های تاریخی تهران

پوستر میزگرد دانشگاه تورنتو (کانادا)

«روش‌های آرشئولوژی، طبقه‌بندی و نگهداری نقشه‌های جغرافیایی در ایران و جهان». دانشکده کتاب‌داری و اطلاع‌رسانی دانشگاه تهران، ۷ مهر ۱۳۹۲ ش.

«خلیج فارس در نقشه‌های کهن». در سمینار جغرافیای تاریخی، انجمن علمی دانشجویان تاریخ، سالن استاد باستانی پاریزی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ۲۶ آذر ۱۳۹۲ ش.

«نقشه‌های تاریخی و کهن تهران». هویت تهران را باید با استفاده از نقشه‌های قدیمی شناخت، نخستین مراسم «تجلیل از پژوهشگران، ناشران و مراکز تهران پژوهی»، در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان تهران، ۲۷ آذر ۱۳۹۲ ش.

بیمان | شماره ۱۰۱ پاییز و زمستان ۱۴۰۱
چهار نسل خاندان سحاب

«پژوهشی در نقشه‌های جغرافی‌دانان ایرانی دوره اسلامی». در همایش دیدگاه‌های جغرافیایی و نقشه‌نگاری چینی و آسیایی در مورد آسیای مرکزی و مناطق مجاور، گروه چین‌شناسی دانشگاه بن (آلمان)، ۱۰ و ۱۱ ژانویه ۲۰۱۴ م / ۲۰ دی ۱۳۹۲ ش.
« A Research on the Maps of the Persian Geographers of the Islamic Era», Chinese and Asian Geographical and Cartographical Views on Central Asia and Adjacent Regions, Dept. of Sinology (IOA), University of Bonn (Germany) 10 - 11 January 2014.

سخنرانی در کنفرانس دیدگاه‌های جغرافیایی و نقشه‌نگاری چینی و آسیایی، دانشگاه بن (آلمان)

«پژوهشی در نقشه‌های تاریخی و کهن ایران و گرجستان». مؤسسه خاورشناسی تسرتلی دانشگاه دولتی ایلیا، تفلیس گرجستان، ۱۶ ژوئن ۲۰۱۴ م / ۲۶ خردادماه ۱۳۹۳ ش.
« A Research on the Old & Historical Maps of Georgia & Persia », The G. Tsereteli Institute of Oriental Studies at ILIA State University, Tbilisi, Georgia, June 16, 2014.

« خلیج فارس در آثار نقشه‌نگاران دوره مدرن و امروزی » (از اواخر قرن هجدهم تا قرن بیستم میلادی). پژوهشی در نقشه‌های تاریخی خلیج فارس، نخستین همایش جغرافیای تاریخی، پژوهشکده تاریخ اسلام، تهران، ۱۳ و ۱۴ اسفند ۱۳۹۳ ش.

مصاحبه با شبکه سیمای اسپانیولی زبان درباره همایش خلیج فارس و پنجاه سال مبارزه خاندان سحاب

«خلیج فارس در نقشه‌ها و آثار خاورشناسان و جهانگردان». در نخستین همایش خلیج فارس و جزایر ایرانی در ادبیات ایران و جهان، حضور ایران و ایرانی در سفرنامه‌ها با محوریت سده نوزدهم میلادی، دانشکده زبان‌ها و ادبیات خارجی دانشگاه تهران، ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۴ ش.

«نقش نقشه در حفاظت محوطه‌ها و بناهای تاریخی» (معرفی و بررسی نقشه‌ها و اطلس‌های تاریخی)، سخنرانی‌های ماهانه کمیته آموزش ایکوموس ایران، تالار دکتر شیرازی در فرهنگستان هنر، مرکز هنر پژوهی نقش جهان، تهران، ۲۵ آبان ۱۳۹۴ ش.

تصویر باورپوینت همایش سخنرانی در گواهاتی (هند)

«پژوهشی در نقشه‌های کهن ایران و هند»، در سمینار بین‌المللی مبادلات فرهنگی ایران، هندوستان، افغانستان و آسیای مرکزی: دانشمندان، صوفیان و شعرای ایرانی خاور زمین. برگزار کننده: دپارتمان ایران‌شناسی دانشگاه گواهاتی، آسام (هندوستان)، ۴ تا ۷ فوریه ۲۰۱۶ م / ۱۵ تا ۱۸ بهمن ۱۳۹۴ ش.

A Research on the Antique Maps of Persia & India - The International Seminar on «Cultural Exchange between India, Iran, Afghanistan and Central Asia: Contribution of Oriental Scholars, Sufis and Persian Poets», Organized by Dept. of Persian, Guwahati University, Assam (India), 4-7 Feb. 2016.

تصویر پاورپوینت همایش مدرسه دارالفنون

«پژوهشی در آموزش نقشه‌برداری و نقشه‌نگاری (کار توگرافی) در مدرسه دارالفنون» همایش ملی ۱۷۰ سال تأسیس مدرسه دارالفنون و قتل امیر کبیر، پژوهشکده اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران با همکاری پژوهشکده تاریخ علم دانشگاه تهران، ۱۵ آذرماه ۱۳۹۵ ش.

«پژوهشی در آموزش نقشه‌برداری و نقشه‌نگاری (کار توگرافی) در مدرسه دارالفنون»، در همایش سالگرد تأسیس مدرسه دارالفنون، تهران، ۶ دی ۱۳۹۵ ش.

«پژوهشی در نقشه‌ها و اطلس‌های تاریخی». در نشست علمی گروه جغرافیای تاریخی (سلسله سخنرانی‌های تخصصی گروه جغرافیای تاریخی)، پژوهشکده تاریخ اسلام و انجمن ایرانی تاریخ، تهران، ۱۰ اسفند ۱۳۹۵ ش.

«بررسی اجمالی اطلس‌ها و نقشه‌های تاریخی و کهن در ایران و جهان» (همراه با فهرستی از آثار منتشر شده در این زمینه). مراسم رونمایی و انتشار کتاب تهران نگاری، مجموعه نقشه‌های تهران قدیم، گردآوری و تدوین مهندس رضا شیرازیان، ایوان شمس، تهران، ۱۱ اردیبهشت ۱۳۹۶ ش.

مراسم رونمایی و معرفی اطلس بزرگ ایران و جهان (*Great Atlas of Iran & the World*) با حضور زنده‌یاد صادق سمیعی، مدیر انتشارات کتابسرا. این اطلس با همکاری مؤسسات کار توگرافی سحاب، هوپر و کاسموس در آلمان فدرال برای نخستین بار در جهان به زبان انگلیسی چاپ و منتشر شده است. سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، مجموعه نمایشگاهی شهرآفتاب، ۱۲ تا ۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۶ ش.

«نقشه‌ها و اطلس‌های تاریخی». در سمینار دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ۶ خرداد ۱۳۹۶ ش.

مراسم رونمایی و معرفی اطلس بزرگ ایران و جهان (Great Atlas of Iran & the World)
با حضور زنده یاد صادق سمیعی، مدیر انتشارات کتابسرا

پوستر سلسله نشست های نقشه های تاریخی و کهن تهران

«نقشه های تاریخی و کهن تهران». در سلسله نشست های تخصصی تهران شناسی، مرکز سازمان های مردم نهاد تهران، به اهتمام انجمن دوستداران تهران، شورای محله خاقانی، تهران خیابان سمیه، خیابان خاقانی، ۹ آبان ۱۳۹۶ ش.

«پژوهشی در اطلس ها و مجموعه های نقشه های تاریخی و کهن ایران و جهان». مراسم تجلیل و تقدیر از یک عمر فعالیت آموزشی، پژوهشی و اجرایی دکتر فرهاد تهرانی، استاد دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی، تالار شهید دلبری، تهران، ۱۳ آذر ۱۳۹۶ ش.

«نقشه های تاریخی تهران در دوره قاجار». در مراسم رونمایی کتاب نسخه های خطی بانو ضیاءالسلطنه، خوشنویس قاجاری، در کاخ ابیض (موزه مردم شناسی) مجموعه کاخ گلستان، تهران، ۲۳ آبان ۱۳۹۶ ش.

«گزارش هشتاد سال کارتوگرافی». در مراسم بزرگداشت استاد عباس سحاب، تالار فردوسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ۹ اردیبهشت ۱۳۹۷ ش.

«اصالت نام در نقشه‌ها و دیگر مستندات مربوط به خلیج فارس» (فعالیت‌های مؤسسه جغرافیایی سحاب در طول بیش از نیم قرن گذشته در دفاع از نام خلیج فارس)، موزه دائمی نقشه تهران، به مناسبت سومین سالگرد تأسیس آپسیس، تهران، ۵ آبان ۱۳۹۷ ش.

«پژوهشی در نقشه‌های کهن ایران و اسپانیا». در هشتمین کنگره بین‌المللی انجمن ایران‌شناسی اسپانیا، تالار علامه امینی، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، ۱۳ و ۱۴ آبان ۱۳۹۷ ش.

سخنرانی در هشتمین کنگره بین‌المللی ایران‌شناسی اسپانیا، تهران ۱۳۹۷ ش

«نشست گفت و گوی ایران‌شناسی». در جلسه میزگرد و سخنرانی همراه با رونمایی وبگاه انجمن ایران‌شناسی، تالار کمال دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ۱۰ دی ۱۳۹۷ ش.

«خلیج فارس در نقشه‌های تاریخی و کهن» (پژوهشی در اسناد تاریخی خلیج فارس). در همایش انجمن معلمان جغرافیای تهران به مناسبت روز ملی خلیج فارس و گرامیداشت روز معلم، تهران ۱۱ اردیبهشت ۱۳۹۸ ش.

«یاد و خاطراتی از شادروان دکتر طهمورث ساجدی صبا(استاد دانشگاه تهران)». در مراسم یادبود زنده یاد دکتر طهمورث ساجدی صبا، «مردی که با باد صبا رفت»، مرکز فرهنگی شهر کتاب، تهران، ۱۳ اردیبهشت ۱۳۹۸ ش.

«خلیج فارس در نقشه‌های کهن» (پژوهشی در نقشه‌ها و اسناد تاریخی و جغرافیایی خلیج فارس). در سمینار خلیج فارس، مجتمع تخصصی دریایی شرکت ملی نفتکش ایران، محمودآباد، ۳۱ مرداد ۱۳۹۸ ش.

«جغرافیای تاریخی تهران». (با همکاری و مشارکت استاد محمدعلی سیفی و مهشاد ییلاقی)، دومین همایش جغرافیای تاریخی، پژوهشکده تاریخ اسلام، تهران، ۳ بهمن ۱۳۹۸ ش.

سخنرانی در سمینار خلیج فارس در نقشه های کهن، شرکت ملی نفتکش ایران، محمودآباد ۱۳۹۸ ش

«پژوهشی درباره نرم افزارها و دیگر وسایل آموزش تاریخ و جغرافیا». در همایش اقلیم در ایران، انجمن علمی و آموزشی جغرافیای مینودری، اداره کل آموزش و پرورش استان قزوین، ۲۴ بهمن ۱۳۹۸ ش.

همایش جغرافیای تاریخی، پژوهشکده تاریخ اسلام، تهران، ۱۳۹۸ ش

«نقشه‌های تاریخی خلیج فارس». در وبینار خلیج فارس و هویت ملی جغرافیایی به مناسبت دهم اردیبهشت ماه، روز ملی خلیج فارس، در انجمن معلمان جغرافیای تهران، ۹ اردیبهشت ۱۴۰۰ ش.

«پژوهشی در نقشه‌های تاریخی و کهن گرجستان». زندگی و آثار کارتوگراف شهیر گرجی، پرنس واخوستی باگراتیونی (۱۶۹۶-۱۷۵۷ م)، در وبینار مشترک ایران و گرجستان، روابط تاریخی و فرهنگی، برگزار کننده: انجمن ایران شناسی و مؤسسه خاورشناسی تسرتلی دانشگاه ایلیا، تفلیس، گرجستان، ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۰ ش.

«A Research on the Old & Historical Maps of Georgia»: Life & Works of the Georgia Famous Cartographer Prince Vakhushti Bagrationi (1696-1757) Iran & Georgia Historical & Cultural Interactions Webinar Organized by: Iranian Studies Society, Tehran and G. Tsereteli Institute of Oriental Studies at the ILIA State University, Tbilisi, Georgia, May 14, 2021.

تصویر یادروپیونت وینبار روابط تاریخی و فرهنگی ایران و گرجستان

«جایگاه و اهمیت نقشه‌های کهن ایران در دوران معاصر». در وینبار انجمن علمی ایران‌شناسی و تاریخ، دانشگاه میبد (از طریق اینستاگرام)، ۱۹ خرداد ۱۴۰۰ ش.

تصویر یادروپیونت یادنامه دکتر آذرتاش آذرنوش

«نگاهی به اثر ارزشمند اطلس تاریخ اسلام». اثر دکتر حسین مونس، ترجمه زنده‌یاد استاد دکتر آذرتاش آذرنوش، در وینبار به یاد دکتر آذرتاش آذرنوش به مناسبت چهلمین روز گذشت ایشان، با سخنرانی شخصیت‌های علمی و فرهنگی به همت مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب، ۲۶ آبان ۱۴۰۰ ش.

«پژوهشی در نرم‌افزارهای آموزشی جغرافیا» در پنجمین همایش ملی آموزش جغرافیا با رویکرد تجربه زیسته معلمان و آموزش مجازی به صورت غیر حضوری، انجمن جغرافیایی معلمان تهران، ۲۱ دی ۱۴۰۰ ش.

وینبار «ایران‌شناسی، گذرگاه‌ها و راهکارها». همراه با رونمایی از مجموعه مقالات استاد طهمورت ساجدی صبا، انجمن ایران‌شناسی و سازمان اسناد و کتابخانه ملی، تهران، ۲۵ اسفند ۱۴۰۰ ش.

میزگرد وینار ایران شناسی، گذرگاه‌ها و راهکارها، اسفند ۱۴۰۰ ش

«خلیج فارس در نقشه های کهن». در همایش ملی خلیج فارس، هویت ملی و جغرافیایی، دانشگاه علوم دریایی نوشهر و انجمن جغرافیایی معلمان، نوشهر، ۲۲ اردیبهشت ۱۴۰۱ ش.

«سابقه مطالعات خاورشناسی و ایران شناسی در عصر حاضر». در آیین بزرگداشت استاد دکتر محمود جعفری دهقی استاد دانشگاه تهران و رئیس انجمن ایران شناسی، خانه اندیشمندان علوم انسانی، تهران، ۲۵ خرداد ۱۴۰۱ ش.

سخنرانی در مراسم بزرگداشت دکتر محمود جعفری دهقی، خانه اندیشمندان علوم انسانی، تهران، ۱۴۰۱ ش

همایش ملی خلیج فارس، دانشگاه علوم دریایی، نوشهر، ۱۴۰۱ ش

«گزارش کوتاهی از تاریخچه تأسیس مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب». موزه دائمی نقشه تهران به مناسبت روز ملی نقشه بردار، تهران، ۱۳ شهریور ۱۴۰۱ ش.

«مرزهای ایران در گذر تاریخ همراه با نقشه‌ها و مستندات جغرافیای تاریخی». نخستین همایش تخصصی جغرافیای مرزی ایران با تأکید بر استان‌های مرزی، با حضور فرماندهان و کارشناسان مرزبانی «فراجا» و سرگروه‌های آموزشی ۱۶ استان مرزی، فرماندهی مرزبانی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، آبادان، ۲۳ و ۲۴ آبان ۱۴۰۱ ش.

پوستر همایش کودکان و ادبیات واقعیت محور، تهران، دی ۱۴۰۱ ش

«کودکان و ادبیات واقعیت محور یا ادبیات غیرداستانی (Nonfiction)». همراه با گزارشی کوتاه از تاریخچه تأسیس مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، در نودمین نشست کتابخانه مرجع کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان با موضوع «کودکان و ادبیات واقعیت محور» در محل کتابخانه مرجع کانون، تهران، ۲۶ دی ۱۴۰۱ ش.

«خلیج فارس در نقشه‌ها و آثار جغرافی دانان و نقشه‌نگاران جهان». همایش خلیج فارس در گذر زمان، به مناسبت روز ملی خلیج فارس، انجمن ایران شناسی و مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، خانه اندیشمندان علوم انسانی، تهران، ۹ اردیبهشت ۱۴۰۲ ش.

پوستر همایش خلیج فارس در گذر زمان، تهران، اردیبهشت ۱۴۰۲ ش

سخنرانی در همایش خلیج فارس در گذر زمان، تهران، اردیبهشت ۱۴۰۲ ش

پوستر همایش گرامیداشت خلیج فارس، خرمشهر،
۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۲ ش

«خلیج فارس در نقشه‌های کهن». در همایش خلیج فارس، دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، مراسم گرامیداشت روز ملی خلیج فارس، خرمشهر، ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۲ ش.

«اهمیت نقشه و دیگر وسایل آموزشی جغرافیا»، همراه با گزارش کوتاهی از تاریخچه تأسیس مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، در سلسله نشست‌های علمی جغرافیا، سمینار معلمان جغرافیای استان خوزستان، آبادان، ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۲ ش.

سخنرانی در سمینار معلمان جغرافیای استان خوزستان، آبادان، ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۲ ش

«خلیج فارس در نقشه‌های کهن - پژوهشی در اسناد تاریخی خلیج فارس»، سخنرانی و اجرای استاد محمدعلی سیفی، مدیر طرح و برنامه مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، در همایش گرامیداشت روز ملی خلیج فارس با محوریت خورها، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بندر ماهشهر، ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۲ ش

مقالات

باتوجه به مقالات و مقدمه‌های بسیاری که برای اطلس‌ها و کتاب‌های منتشر شده توسط مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب نگاشته شده است همچنین، چاپ مقالات و گزارش‌های متعدد

از خلیج فارس و فعالیت‌های ایران‌شناسی در روزنامه‌های اطلاعات، حیات نو، همشهری، سرزمین من، جام جم، شرق، اعتماد ملی و مجلات پیام دریا و بندر و دریا و همچنین، سایت‌های میراث خبر و ایبنا، ایلنا، ایسنا، تسنیم و ... گوشه‌های دیگری از تلاش‌های محمدرضا سحاب در زمینه مسائل فرهنگی به ویژه موضوعات جغرافیایی، تاریخ کار توگرافی، خلیج فارس و ایران‌شناسی است. در اینجا، با توجه به محدودیت فضا به مقاله‌های ویژه اشاره می‌شود:

- «نقشه‌ها و نقشه نگاران خلیج فارس»، در ۷۵ صفحه همراه با خلاصه به زبان انگلیسی، مجله تخصصی گروه تاریخ دانشگاه تهران. ویژه‌نامه خلیج فارس، شماره ۵، سال ۴، ۱۳۸۲ ش.

- «نقشه‌های کهن خلیج فارس»، مجله نامه فرهنگ، شماره ۵۵، سال ۱۵، دوره ۳، شماره ۱، بهار ۱۳۸۴ ش.

- تهیه و تدوین مجموعه‌ای از نقشه‌های خلیج فارس و مستندات تاریخی آن تحت عنوان:

«An extensive collection / A brief note on the usage of Persian Gulf Maps for UNGEGN Conference»

برای ارائه به اعضای کنفرانس یکسان‌سازی اسامی جغرافیایی در ژنو (سوئیس) که متأسفانه به علت کمبود بودجه سازمان متولی امر چاپ و منتشر نشد.

- «نگاهی به تاریخچه کار توگرافی نقشه‌های گردشگری در ایران» (از نقشه‌های کاغذی قرن شانزدهم میلادی تا سیستم‌های مدرن ناوبری رقوم‌ی اتومبیل)، بیست و دومین کنفرانس بین‌المللی تاریخ کار توگرافی، برن (سوئیس)، ۸ تا ۱۳ ژوئیه ۲۰۰۷ م/ ۱۷ تا ۲۲ تیر ۱۳۸۶ ش.^۱

- «گزارش سفر به گرجستان» و شرکت در سومین همایش دوسالانه انجمن مطالعات جوامع فارسی‌زبان و بازدید از دانشگاه، موزه‌ها و مراکز فرهنگی تفلیس در چهل صفحه به زبان فارسی، ۸ تا ۱۱ ژوئن ۲۰۰۷ م/ ۱۸ تا ۲۱ خرداد ۱۳۸۶ ش.

- «پژوهشی در نقشه‌های تاریخی و کهن گرجستان و ایران»، ترجمه به انگلیسی و چاپ مقاله در مجله مطالعات ایران‌شناسی، چاپ و انتشار مؤسسه بریل در لایدن، هلند، ۲۰۰۸ م.^۲

1. «A Glance at the History of Cartography of Tourist Maps in Iran» (From the paper maps of the 16th century to the modern digital in-car navigation systems) 22 nd International Conference on the History of Cartography (IHC) Bern, Switzerland 8-13 July 2007.

2. «Ancient and Historical Maps of Georgia and Persia», ASPS, *Journal of Persianate Studies*, vol. I, no.2, Brill, Leiden 2008.

- «گزارش پنجاه سال تلاش خاندان سحاب در دفاع از نام خلیج فارس»، ماهنامه آکواف اسلام، به مناسبت ۱۰ اردیبهشت، روز ملی خلیج فارس، ص ۲۰ تا ۲۹، شماره ۲۱۶، مه و ژوئن ۲۰۰۹ / ۱۰ خرداد ۱۳۸۸ ش.^۱

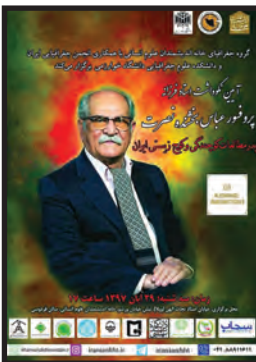
- «خلیج فارس»، گزارشی از اطلس‌ها و کتاب‌های ارائه شده در بخش بین‌الملل بیست و چهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب، تهران، ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۰ ش.

جلد کتاب انس المہج و حدائق الفرج اثر شریف‌ادریسی

- «ادریسی و نقشه‌نگاری اسلامی»، همراه با نقشه بزرگ جهان‌نمای ادریسی، مقدمه‌ای بر چاپ فاکسیمیلی کتاب انس المہج و حدائق الفرج شریف ادریسی، منتشر شده توسط مجمع ذخائر اسلامی قم و کتابخانه ملک، از نسخه خطی کتابخانه مجلس، در ۳۶۰ صفحه رنگی به قطع وزیری، ۱۸ شهریور ۱۳۹۱ ش.

- «گوشه‌ای از خدمات دکتر ایرانپور جزنی به فرهنگ و آموزش عالی ایران»، چاپ شده در کتاب جشن‌نامه دکتر ایرانپور جزنی، زیر نظر شورای علمی به کوشش دکتر محمدتقی رهنمایی و دکتر عباس سعیدی که توسط مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب در ۲۸۰ صفحه چاپ و منتشر شده است. رونمایی و انتشار کتاب جشن‌نامه دکتر ایرانپور جزنی در خانه اندیشمندان علوم انسانی، تهران، ۲ آبان ۱۳۹۶ ش.

پوستر مراسم بزرگداشت دکتر عباس بخشنده نصرت

- «خواجه نصیرالدین طوسی، منجم و جغرافی‌دان»، چاپ شده در کتاب هشتاد سال کار توگرافی یادنامه استاد عباس سحاب زیر نظر هیئت علمی که توسط مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب چاپ و منتشر شده است. مراسم بزرگداشت و انتشار و رونمایی کتاب هشتاد سال کار توگرافی یادنامه استاد عباس سحاب در تالار فردوسی دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، ۹ اردیبهشت ۱۳۹۶ ش.

- «تاریخ نقاشی در ایران»، چاپ شده در کتاب از کوچ زیستی تا شهرسازی، مجموعه مقالات در نکوداشت دکتر عباس بخشنده نصرت

1. «Report of 50 years Efforts of Sahab Family in Defense of the Name Persian Gulf», *Echo of Islam* monthly magazine: On the Occasion of 10th of Ordibehesht (30th April), the National day of Persian Gulf, no. 216 May & June 2009, p. 20 - 29.

به مناسبت بزرگداشت این استاد فرزانه در خانه‌اندیشمندان علوم انسانی، تهران، ۲۹ آبان ۱۳۹۷ ش.

– نقشه‌های تهران و مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب در آستانه ۸۴ سالگی، به مناسبت مراسم ششمین جشنواره تجلیل از تهران‌پژوهان، ۱۴ بهمن ۱۳۹۸ ش.
– پژوهشی در نرم‌افزارها و دیگر وسایل آموزشی تاریخ و جغرافیا، همایش نوآوری در تجهیزات و وسایل کمک آموزشی، بهمن ماه ۱۳۹۸ ش.

پیوست روزنامه اطلاعات، به مناسبت روز ملی خلیج فارس، ۱۲ اردیبهشت ۱۴۰۲ ش

– «دکتر غلامحسین تکمیل همایون، تهران‌شناس عاشق»، برای کتاب یادنامه شادروان دکتر غلامحسین تکمیل همایون، آبان ۱۳۹۹ ش.

– «نقشه بزرگ جهان به خط و زبان ارمنی»، فصلنامه فرهنگی ارمنیان پیمان، ش ۹۵، س ۲۵، بهار ۱۴۰۰، ص ۱۴۳.

– «مقدمه‌ای بر کتاب تعرض اول بریتانیا در افغانستان (۱۸۳۸-۱۸۴۲م)»، تألیف محمد حنیف ناصری، نشر انتخاب، آذر ۱۴۰۰ ش.

– «پروفیسور دکتر او. ام. بیره میاش، ایران‌شناس بزرگ مجارستانی»، چاپ شده در کتاب دادستان دینی، جشن‌نامه دکتر محمود جعفری دهقی، نشر فرهنگ معاصر، در مراسم بزرگداشت استاد جعفری در خانه‌اندیشمندان علوم انسانی، ۲۵ خرداد ۱۴۰۱ ش.

– «خلیج فارس در نقشه‌های تاریخی و کهن»، پیوست فرهنگی روزنامه اطلاعات، ش ۵۷۸، به مناسبت روز ملی خلیج فارس، ۱۲ اردیبهشت ۱۴۰۲ ش.

مهم‌ترین فعالیت‌ها و خدمات فرهنگی و اجتماعی محمدرضا سحاب

– سرپرست بخش کارتوگرافی مؤسسه جغرافیایی سحاب، ۱۳۴۶ تا ۱۳۵۱ ش

– مدیر بخش روابط بین‌المللی مؤسسه جغرافیایی سحاب با حفظ سمت ۱۳۴۷ تا ۱۳۶۵ ش

– شرکت در کنگره جهانی و کنفرانس انجمن بین‌المللی کارتوگرافی (ICA) تهران، به اتفاق

زنده‌یاد استاد عباس سحاب، ۱۳۴۹ ش

- دبیر و مدیر اجرایی دومین نمایشگاه بین‌المللی جغرافیا، دانشگاه ملی ایران، ۱۳۵۰ ش
- مدیر مؤسسه بازرگانی سحاب، از سال ۱۳۵۳ ش
- مؤسس و صاحب امتیاز چاپ سحاب، از ۱۳۵۴ ش
- مدیر مؤسسه سحاب گرافیک، ۱۳۵۴ تا ۱۳۵۸ ش
- رئیس هیئت مدیره شرکت نرم‌افزارهای آموزشی ایران (دیدآموز)، ۱۳۵۵ تا ۱۳۵۹ ش
- قائم‌مقام و رئیس مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۵۶ تا ۱۳۶۶ ش
- عضو هیئت مؤسس شرکت تهیه و انتشار فرهنگنامه کودکان و نوجوانان، ۱۳۶۶ ش
- رئیس هیئت مدیره مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، از ۱۳۶۷ ش
- عضو هیئت مؤسس و رئیس هیئت مدیره شرکت تعاونی تولیدی چاپخانه جغرافیایی سحاب، ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۲ ش
- عضو هیئت مؤسس شرکت پخش و توسعه کتاب افرا (پکا)، ۱۳۷۶ ش
- عضو هیئت مؤسس و رئیس هیئت مدیره شرکت بازیابان سبز، ۱۳۸۲ ش
- عضو پیوسته مؤسسه فرهنگی ایکوموس جهانی (ICOMOS)، ۱۳۹۴ ش
- مشارکت در تأسیس انجمن ایران‌شناسی با همکاری جمعی از دانشگاهیان و فرهیختگان، بهمن ۱۳۹۶ ش
- عضو هیئت مدیره انجمن ایران‌شناسی، از ۱۳۹۶ ش. ■